



Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

№ 221 (30337) 11 oktyabr 2023-cü il, çərşənbə

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

xalqqazeti.az

Günün sözü

Prezident İlham Əliyev:

Son 20 il ərzində, ümumi daxili məhsul 4 dəfə, büdcə gəlirlərimiz 30 dəfədən çox, xarici ticarət dövriyyəsi 10 dəfədən çox artıb. Azərbaycanın xarici valyuta ehtiyatları birbaşa xarici borcumuzu 10 dəfə üstələyir. Son 20 il ərzindəki sərmayələrin ümumi həcmi 300 milyard ABŞ dollarından çoxdur.

Siyasi varislikdən milli liderliyə doğru



Ümumiyyətlə, “siyasi lider” anlayışının müxtəlif aspektləri mövcuddur. Bura “adi siyasi liderlik”, “milli liderlik”, “ümummilli liderlik” və digər anlayışlar daxildir. Mahiyyətə siyasi liderliyin hər bir növü olduqca çətin fəaliyyətdir. Çağdaş tarixi mərhələdə müstəqil dövlət quruculuğu prosesi kontekstində isə “milli lider”, “ümummilli lider” anlayışları özəl fəlsəfi, siyasi-nəzəri və praktiki məzmun kəsb edir.

Bu məsələnin politoloji və fəlsəfi izahları bir-birindən fərqlənə bilər. Biz burada liderliyə BMT-nin sənədlərində ifadəsini tapmış konkret tezislər prizmasında baxmağa çalışacağıq. BMT-nin sənədlərində “millət” anlayışı “vətəndaş dövləti toplumu” anlayışı ilə sinonim kimi işlədilir. Bu mənada, insanlar millət olması eyni bir dövlətə mənsubluğu ilə identifikasiya edirlər. Politoloqların fikrincə, bu səbəbdən müasir mərhələdə “dövlət millətçiliyi” anlayışına daha çox fikir verilir və vətəndaşın şüurunda “dövlət – millət” və “milli lider” anlayışları bir-birinin davamı kimi dərk edilir.

Dövlətçilik və cəmiyyətin mövcudluğu üçün fundamental sayıla biləcək iki anlayışın – “millət” və “lider” anlayışlarının vahid bir anlamda birləşməsi çox maraqlı və əhəmiyyətli hadisədir. Bu, o deməkdir ki, müasir mərhələdə müstəqil dövlətdə siyasi liderin milli lider olması mühüm şərtidir. Təcrübə göstərir ki, heç də hər bir siyasi lider milli lider səviyyəsinə yüksələ bilmir. Çünki milli liderliyin mühüm şərtlərindən biri ölkənin perspektivli və inandırıcı inkişaf kursunu topluma təklif etmək qabiliyyəti ilə sıx bağlıdır. Əgər lider həqiqətən millidirsə, o, dövlət başçısı olaraq dövlət institutlarının fəaliyyətini milli maraqların təmini kontekstində qurur və eyni zamanda, dövlətçiliyin inkişafına, toplumun təhlükəsizliyinin və rifahının təmininə xidmət edən siyasət həyata keçirir.

(ardı 3-cü səhifədə)

Zəngəzurla addım-addım irəli

“Türkiyə Ermənistandan ağıl və reallığa əsaslanan, sülh, təhlükəsizlik və rifaha yönələn bir siyasət gözləyir”. Bu sözləri Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Nazirlər Kabinetinin iclasından sonra xalqa müraciətində deyib. O qeyd edib ki, Ermənistan başda Zəngəzur dəhlizinin açılması olmaqla, vədləri yerinə yetirərsə, Türkiyə münasibətləri addım-addım inkişaf etdirməyə hazırdır. R.T.Ərdoğan, həmçinin çıxışında İranı “Regionda sülh və sabitliyin bərqərar olması üçün siyasi və iqtisadi addımların yolunu açacaq bu tarixi layihədə birlikdə hərəkət etməyə” çağırıb.

Bu, Türkiyə liderinin Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı İrəvana və Tehrana birinci müraciəti deyil. İki həftə bundan əvvəl Azərbaycana səfərdən vətənə qayıdan zaman R.T.Ərdoğan jurnalistlərə açıqlamasında demişdi: “Ermənistan Zəngəzur yolunun açılmasına razılıq



verməsə, yol İran üzərindən keçəcək və İran bu məsələdə maraqlıdır”. O, həmçinin belə bir ifadə işlətməmişdi ki, Zəngəzur dəhlizi bu il açılacaq. Qardaş ölkənin başçısı nəinki bölgədə, dünyada böyük siyasi çəkiyə malik, sözü

keçən bir liderdir. Əgər, o, Zəngəzur dəhlizinin bu ilin sonuna qədər açılacağını deyibse, deməli, bu yol açılacaq.

(ardı 4-cü səhifədə)

Rəsmi İrəvanın Qarabağdakı “erməni mədəni mirası” təəssübkeşliyi

Başlandı. Məşhur Azərbaycan filmində deyildiyi kimi, eyni dalğa, eyni koordinat. Bəli, Ermənistan 44 günlük müharibədən sonrakı yolla getməkdə ısrarlıdır. Bu dəfə hədəf Qarabağ ərazisidir. Söhbət Qarabağdakı erməni mirası kimi təqdim edilən adidlərlə əlaqədar “iddiaların” irəli sürülməsindən gedir. Beləliklə, Ermənistanın xarici işlər nazirinin müavini Paruyur Ovannisyan İrəvanda səfərdə olan Almaniya Bundestaqının deputatı Robin Vagenerlə görüşdə bildirib ki, Azərbaycanın lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra ələ keçirdiyi ərazilərdə erməni mirasının məhv edilməsi təhlükəsi var.

Qeyd edək ki, Ermənistan 44 günlük müharibədən sonra beynəlxalq institutları, o cümlədən, məhkəmələri bununla bağlı əməli başlı yorub desək, yanılmarıq. Təsəvvür edin ki, ölkə rəhbərliyi Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi qarşısında Ağdam ərazisindəki abidələrin ermənilərə məxsusluğunun təsdiqlənməsi ilə bağlı iddia qaldırmışdı. Sən demə, ərazi Azərbaycanın olmasına baxmayaraq, abidə Ermənistanın



olmalı imiş. Belə bir şey mümkündürmü?! Görünür, erməni avantürizminin nəzərində mümkün olmayan heç nə yoxdur.

(ardı 5-ci səhifədə)

Azərbaycan–Rusiya münasibətləri müttəfiqlik xarakteri daşıyır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 10-da Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevi qəbul edib.



Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında münasibətlərin gündəliyindəki məsələlərin çox geniş olduğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamənin imzalanmasından keçən dövrün ikitərəfli münasibətlərimizin həqiqətən müttəfiqlik xarakteri daşdığını nümayiş etdirdiyini dedi və bunun bütün sahələrdə özünü göstərdiyini vurğuladı.

Azərbaycan Prezidenti regional təhlükəsizlik, iqtisadi əlaqələr, nəqliyyat və digər sahələrlə bağlı əməkdaşlığımızın bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminliyini bildirdi.

Nikolay Patruşev, ilk növbədə, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin salamlarını və ən xoş arzularını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Vladimir Putinə çatdırmağı xahiş etdi.

Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurasının katibi ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı Ümummilli liderin əziz xatirəsini ehtiramla yad etdi.

Dövlətimizin başçısı Ulu öndərin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə Ümummilli liderin xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq Rusiyada dövlət səviyyəsində tədbirlərin keçirilməsinə görə minnətdarlığını bildirdi.

Qonaq Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamənin imzalanmasından sonra əlaqələrimizin daha da genişləndiyini məmnunluqla vurğuladı.

Görüşdə global və regional məsələlər, həmçinin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparıldı, regional əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olundu.

Dövlətimizin başçısı regional məsələlərin 3+3 formatında region ölkələrinin iştirakı ilə həll edilməsinin vacibliyini vurğuladı, bu formatda müvafiq səviyyələrdə görüşlərin keçirilməsini qeyd etdi.

Söhbət zamanı Şimal–Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində Azərbaycan–Rusiya–İran arasındakı əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

AZƏRTAC

Lavrov bu dəfə haqlıdır

Rusiyanın baş diplomati Qərbə Qarabağda hər şeyin bitdiyini deyir. Amma...

Rusiyanın Xarici İşlər naziri Sergey Lavrov son dövrlər heç bu qədər haqlı olmamışdı. Bu haqqa görə onun “BMT Nizamnaməsinin prinsiplərinə bütövlükdə uyğunluq və qarşılıqlı əlaqə beynəlxalq sülh və sabitliyin açardır” serlovhəli məqaləsində Qərbə ittiham yağdırmasını başa düşmək olar. Amma üzərində xüsusi dayanmaq istədiyimiz məqam başqadır. Hərçənd, cənab Lavrovun sözügedən məqalədə qələmə aldıqları Azərbaycanla Ermənistan arasındakı sülh prosesi ilə bağlı olduğundan, əvvəlcə Rusiyanın XİN rəhbərinin ittihamının motivindən danışmaq istərdik.

Bəli, motiv ənənəvidir. Kremlin baş diplomati bildirir ki, Brüssel öz “vasitəçilik xidmətlərini” Azərbaycana və Ermənistanla sırımaqla, Vaşinqtonla birgə Cənubi Qafqazda sabitliyin pozulmasına səbəb olur. Əlbəttə, nəzərə alaq ki, bu deyim, ümumən, Moskvanın anti-Qərb köklənişinin göstəricisidir. Lavrov eyni fikri əvvəllər də səsləndirib. Bəs, görəsən, indi onu haqlı edən nədir? Axı, bir vaxtlar o, belə düşündə bildirirdik ki, Rusiya Qərbin, habelə Vaşinqtonun Bakı–İrəvan münasibətlərinin tənzimləməsinə qarışmasına qışqanc münasibət bəsləyir, çalışır ki, mövcud istiqamətdəki təşəbbüs öz əlinə qalsın. Hətta, onu da bildirirdik ki, Kreml



Qərbin onu Cənubi Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaq niyyətlərinə qarşı cəbhə açıq və sair və ilaxır.

(ardı 4-cü səhifədə)

HƏMAS – İsrail qarşıdurması: zorakılıqlar davam edir



Səhifə ⇌ 11

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Nazirlər Şurasının 27-ci iclasının iştirakçılarna

Hörmətli iclas iştirakçıları!

Azərbaycan xalqı üçün müqəddəs olan, mədəniyyət paytaxtımız Şuşa şəhərində keçirilən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Nazirlər Şurasının 27-ci iclası münasibətilə Sizi səmimi-qəlbən salamlayıram.

Azərbaycan İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının fəal üzvüdür və təşkilata üzv olan dövlətlərlə münasibətlərinə xüsusi əhəmiyyət verir. İƏT regionumuzun nəhəng iqtisadi potensialından daha səmərəli istifadə, region ölkələri arasında iqtisadiyyat və ticarət sahəsində əlaqələrin inkişaf etdirilməsi baxımından əlverişli imkanlara malikdir. Azərbaycan təşkilat çərçivəsində əməkdaşlığın bütün sahələrdə genişlənməsinin tərəfdarıdır. Bir neçə gün öncə Şuşa şəhərinin 2026-cı il üçün İƏT-in turizm paytaxtı elan edilməsinə görə təşəkkürümü bildirirəm.

Siz olduqca əlamətdar və tarixi dövrdə Azərbaycana gəlmisiniz. Xalqımız Azərbaycanın suverenliyini, konstitusiyaya quruluşunu bərpa etməsinin sevincini, qürurunu yaşayır. Otuz ildən sonra Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması, sülh müqaviləsinin imzalanması və Cənubi Qafqaz bölgəsinin sülh və əməkdaşlıq məkanına çevrilməsi üçün tarixi şərait yaranmışdır.

2020-ci ildə əzəli torpaqlarımız Ermənistanın işğalından azad edildikdən dərhal sonra burada irimiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə başlanılmışdır. Qısa zaman kəsiyində bu ərazilərdə vacib infrastruktur layihələri həyata keçirilmiş, o cümlədən, iki yeni hava limanı tikilib istifadəyə verilmişdir. Üçüncü hava limanı isə hazırda Laçında inşa edilir. Füzuli şəhərində artıq inşası başa çatmış məktəbə və tikilməkdə olan yaradıcılıq mərkəzinə görə qardaş Özbəkistana və Qazaxistana təşəkkür edirəm. Biz bunu ölkələrimiz arasında qardaşlığın, həmrəyliyin və dostluğun növbəti bariz təzahürü kimi qiymətləndiririk.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə "Böyük Qayıdış" proqramı milli prioritetlərimiz sırasında. Uğurla icra edilən proqram çərçivəsində bu günə qədər Laçın, Füzuli şəhərlərinə, Ağalı, Zabux və Taliş kəndlərinə köçkünlərin qayıtməsi təmin olunub. Növbəti 3 ildə 100 minə qədər köçkünün doğma yurd-yuvalarına dönməsi planlaşdırılır. Həyata keçirilən layihələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının dirçəlməsinə, əhalinin dayanıqlı məskunlaşmasına xidmət etməklə, habelə həmin ərazilərin yüksək inkişaf etmiş regiona çevrilməsi üçün əlverişli şərait yaradır.

30 illik işğalın Azərbaycan xalqı üçün ən ağır fəsadlarından biri də beşəri əhəmiyyətə malik mədəni irsimizə, o cümlədən, İslam dininə aid bütün abidələrə qəsdən vurulmuş ziyandır. Əfsuslar olsun ki, bu dövrdə 67 məsciddən 65-i yerlə-yeksan edilmiş, qalan məscidlərə qarşı isə heyvanların saxlanması kimi təhqiramiz əməllər törədilmişdir. Bu günlərdə daha bir məscidin – Malibeyli məscidinin dağıdılması və tövlə kimi istifadə edilməsi faktı aşkar edilmişdir. Bütün bunlar təkcə azərbaycanlıların deyil, bütün dünya müsəlmanlarının hisslərinin təhqir olunması deməkdir.

Azərbaycanın İƏT-də sədrlik möv-

zusunun "Yaşıl keçid və qarşılıqlı bağlılıqlar" kimi müəyyən edilməsi hazırkı dövrdə xüsusi aktualıq kəsb edir. Dekarbonlaşma, "yaşıl enerji" növlərinin artırılması kimi məsələlər ölkəmizin dayanıqlı inkişaf gündəliyinin əsasını təşkil edir. Eyni zamanda "yaşıl enerji" zonası elan edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə aparılan genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa işləri "ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyasına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Azərbaycan, eyni zamanda, etibarlı tranzit ölkədir və bizim nəqliyyat-logistika infrastrukturumuz bütün İƏT ölkələri üçün açıqdır. Şərq-Qərb marşrutu üzrə yükdaşımalara tələbatın artdığını nəzərə alaraq biz Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə daşınan yüklərin həcmi 1 milyon tondan 5 milyon tona çatdırmağı hədəfləyirik. Həmçinin İran İslam Respublikasının ərazisi vasitəsilə Naxçıvan Muxtar Respublikasına çıxış imkanını yaradacaq avtomobil və dəmir yolunun çəkilməsi barədə bu ölkə ilə razılıq əldə olunmuşdur. Azərbaycan, eyni zamanda, Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin ötürücülük qabiliyyətinin daha da genişləndirilməsi üzərində fəal çalışır.

Əminəm ki, bu iclas ölkələrimizin və bütövlükdə regionun davamlı inkişafı və rifahı naminə yeni əməkdaşlıq imkanları ətrafında faydalı fikir mübadiləsi apararaq və səyləri əlaqələndirmək üçün əhəmiyyətli platforma olacaq, qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlığın yeni məzmunla zənginləşməsinə töhfə verəcəkdir.

Sizə ən xoş arzularımı yetirir, iclasın işinə uğurlar diləyirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 oktyabr 2023-cü il

Baş nazirin indoneziyalı nazirlə görüşü



Oktyabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov İndoneziya Respublikasının inzibati və bürokratik islahatlar naziri Abdullah Azvar Anas ilə görüşüb.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətidən bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan ilə İndoneziya arasında qarşılıqlı hörmət və dostluğa əsaslanan münasibətlərin mövcud olduğu vurğulanaraq, ötən ilin iki ölkə arasında diplomatik əlaqələrin yaradılmasının 30-cu ildönümü ilə əlamətdar olduğu qeyd edilib.

Siyasi sahədə uğurlu əməkdaşlıq barədə söhbət açan Ə.Əsədov beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən, BMT, Qoşulmama Hərəkatı və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində qarşılıqlı dəstəyi bu əməkdaşlığın mühüm faktorlarından biri kimi dəyərləndirib.

Baş nazir ölkələr arasında ticarət döviyyəsinin 2022-ci ildə 5 dəfə artdı-

ğını nəzərə çatdıraraq, bu istiqamətdə səylərin davam etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Tərəflər ölkələr arasında vətəndaşlara dövlət xidməti sahəsində uğurlu əməkdaşlığın mövcudluğunu təsdiq edərək 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə İndoneziyanın İnzibati və Bürokratik İslahatlar Nazirliyi arasında imzalanan əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumunun icrası ilə əlaqədar fikir mübadiləsi aparılıb.

Qeyd edilib ki, Memorandumun icrası çərçivəsində İndoneziyada "ASAN xidmət" modeli əsasında Dövlət Xidmətləri mərkəzləri fəaliyyət göstərilməkdədir. Bundan əlavə, İndoneziya tərəfinin müvafiq sahə üzrə fəaliyyət göstərən dövlət qulluqçularına "ASAN xidmət" ekspertləri tərəfindən ölkəmizdə müxtəlif istiqamətlər üzrə mütəmadi olaraq təlimlər keçirilir.

Görüşdə, həmçinin iki ölkə arasında sərmayələrin qoyulması, enerji, humanitar və bir çox digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivləri müzakirə olunub.

XQ

E.N.Hüseynlinin Azərbaycan Respublikasının Hindistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Elçin Nəriman oğlu Hüseynli Azərbaycan Respublikasının Hindistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

yətli səfiri təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2023-cü il

Ə.F.Şıxəliyevin Azərbaycan Respublikasının Hindistan Respublikasında, eyni zamanda, Şri-Lanka Demokratik Sosialist Respublikasında, Maldiv Respublikasında, Nepalda, Banqladeş Xalq Respublikasında və Butan Krallığında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Əşrəf Fərhad oğlu Şıxəliyev Azərbaycan Respublikasının Hindistan Respublikasında, eyni zamanda, Şri-Lanka Demokratik Sosialist Respublikasında, Maldiv Respublikasında, Nepalda,

Banqladeş Xalq Respublikasında və Butan Krallığında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılır.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2023-cü il

R.R.Nəsimovun Azərbaycan Respublikasının Efiopiya Federativ Demokratik Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Ruslan Rafael oğlu Nəsimov Azərbaycan Respublikasının Efiopiya Federativ Demokratik Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2023-cü il

Baş prokuror Gəncədə vətəndaşları qəbul edib

Oktyabrın 10-da Baş prokuror Kamran Əliyev Gəncə Şəhər Prokurorluğunun inzibati binasında Gəncə şəhər və digər bölgələrdən olan vətəndaşlarla görüşüb.



Qəbulda iştirak edən 74 nəfər vətəndaşın müraciətində konkret cinayət işlərinin istintaqı və törədilmiş cinayətlər barədə məlumatların araşdırılması zamanı yol verilmiş qanun pozuntuları, məhkəmədə baxılan cinayət işləri üzrə dövlət ittihamının müdafiəsi, habelə mülki xarakterli mübahisələr və sosial problemlərə dair məsələlərin bilavasitə prokurorluqda və ya aidiyyəti

icra orqanlarında operativ həlli üçün müvafiq göstərişlər verilib.

Qəbuldan sonra prokurorluq əməkdaşları ilə görüş keçirən Kamran Əliyev onlara konkret tapşırıqlar verib, vətəndaşların müraciətlərinə obyektiv baxılması və qəbulu işinin düzgün təşkilinə görə tabe prokurorların fərdi məsuliyyət daşıdığını diqqətə çatdırıb.

XQ

Şuşada İƏT Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 27-ci iclası

Azərbaycan Respublikasının İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) sədrliyi çərçivəsində oktyabrın 10-da Şuşa şəhərində Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 27-ci iclası keçirilib.

Əvvəlcə Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iclas iştirakçılığına müraciətini oxuyub.

Müraciətdə postmünaqişə dövründə bölgədə əməkdaşlıq perspektivləri öz əksini tapıb. Həmçinin ölkəmizin təşəbbüsü ilə İƏT-in illik mövzusunun "Yaşıl keçid və qarşılıqlı bağlılıqlar" olaraq müəyyən edildiyi, habelə Azərbaycanın milli, o cümlədən, beynəlxalq səviyyədə bu istiqamətdə ardıcıl addımlar atdığı diqqətə çatdırılıb. Bu çərçivədə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılmasının qeyd olunan istiqamətlərdə görülən işlərin təcəssümü olduğu vurğulanıb.

İƏT-in sədri qismində giriş nitqi ilə çıxış edən nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın "Yaşıl keçid və qarşılıqlı əlaqəlilik" mövzusunda əsaslanan sədrliyi dövründə ölkəmiz tərəfindən irəli sürülən təşəbbüslərə göstərilən dəstəyə və fəal iştirakçılığa görə təşəkkürünü bildirib. O, eyni zamanda, "İƏT Baxışı – 2025" sənədində də əks olunan regional bağlılıqların inkişafı, iqtisadi transformasiya, "yaşıl enerji" kimi prioritetlərin bundan sonra da irəlilədirəcəyini inamı ilə ifadə edib.

Daha sonra milli səviyyədə çıxış edən nazir ölkəmizin İƏT-ə sədrliyi dövründə

təşkilatın digər regional və beynəlxalq platformalarla əməkdaşlığının gücləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən təşəbbüsləri qeyd edib. Ölkəmizin müxtəlif sahələr üzrə əməkdaşlığın gücləndirilməsində maraqlı olduğu, bu xüsusda Təşkilatın ixtisaslaşdırılmış iki qurumuna – İƏT Enerji Mərkəzi və İƏT Tədqiqat Mərkəzinə ev sahibliyi etməsinin müvafiq sahələr üzrə əməkdaşlığa verilən töhfənin göstəricisi olduğu bildirilib.

Bölgədə mövcud vəziyyət və postmünaqişə dövrünün realıqları barədə danışan nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın hər zaman regional sülh və təhlükəsizliyə təhdid yaradan qeyri-qanuni erməni silahlı qüvvələrinin bölgədə mövcudluğuna beynəlxalq diqqəti çəkmək üçün səy göstərdiyini vurğulayıb. Bölgədə sülh və reintegrasiya proseslərini təhdid edən qanunsuz erməni silahlı qüvvələrinin təxribatlarına, mina təhdidini davam etdirməsinə və mövcudluğuna son qoyan lokal antiterror tədbirlərindən bəhs edən Ceyhun Bayramov bu tədbirlər nəticəsində xüsusilə Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin reintegrasiya prosesinin intensivləşdiyini diqqətə çatdırıb. Hazırda yerli erməni sakinlərin iqtisadi, sosial, humanitar ehtiyaclarının qarşılanması istiqamətində işçi qrupunun yaradılması



nın, aidiyyəti üzrə tədbirlərin görülməsinin və Azərbaycan Hökumətinin nümayəndəsi ilə həmin sakinlərin nümayəndələri arasında dialoqun davam etdirilməsinin bölgədə guya "etnik təmizləmə" aparılması ilə bağlı iddiaların əsassız olduğunu bir daha sübut etdiyi vurğulanıb. Bu xüsusda, Azərbaycanın bölgədə sülh və reintegrasiya üçün yaranmış tarixi fürsətin əldən verilməməsi, Azərbaycan və Ermənistan arasında normalaşma gündəliyi, habelə ərazilərimizdə yaşayan erməni sakinlərin reintegrasiya prosesinin irəlilədirilməsində qərarlı olduğu diqqətə çatdırılıb.

İclas üzv və müşahidəçi ölkələrin, beynəlxalq tərəfdaşlar və İƏT-in ixtisaslaşmış qurumlarının nümayəndələrinin bəyanatları, İƏT çərçivəsində regional

əməkdaşlığın gələcək inkişafı ilə bağlı təşəbbüs və təkliflər, habelə iclasın gündəliyində duran digər məsələlərin müzakirəsi ilə davam edib.

Tədbir zamanı, həmçinin özündə Azərbaycan Respublikasının Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat və kommunikasiyaların açılması istiqamətində görülən işlər, xüsusilə bu istiqamətdə Azərbaycan və İran arasında yeni dəmir yolunun inşasını nəzərdə tutan 2023-cü il 6 oktyabr tarixli Niyyət Protokolu və keçirilən təməlqoyma mərasimi barədə məlumatın da əks olunduğu İƏT bölgəsində Yaşıl Keçid və qarşılıqlı bağlılıqlar üzrə Şuşa Bəyannaməsi qəbul olunub.

Sonda iclasın yekunlarına dair gələ-

cək regional əməkdaşlığın növbəti addımlarını müəyyən edən bəyanat qəbul olunub, habelə Azərbaycanda təsis olunmasına qərar verilən İƏT-in Təmiz Enerji Mərkəzinin Nizamnaməsi Türkiyə tərəfindən imzalanıb.

Daha sonra Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və İƏT-in Baş katibi Xusrav Noziri iclasın yekunları ilə bağlı mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) sədrlik Azərbaycanı İrana keçib. Bu barədə qərar İƏT-in Nazirlər Şurasının oktyabrın 10-da Şuşada keçirilən 27-ci iclasında qəbul olunub.

XQ

Siyasi varislikdən milli liderliyə doğru

(əvvəl 1-ci səhifədə)

Daha zəkavi, uzaqqöhrən, iradəli və yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik milli liderlər isə ümummilli liderlik səviyyəsinə yüksələ bilirlər. Nümunə kimi Mustafa Kamal Atatürkü, Mahatma Qandini, Şarl de Qollu, Heydər Əliyevi və başqalarını göstərə bilərik.

Eyni zamanda, ümummilli liderliyin fəlsəfi və politoloji meyarlarını tam müəyyən etmək çox çətindir. Hətta XX əsrin görkəmli politoloqlarından olan J.Blondel etiraf etmişdir ki, bu vəzifənin öhdəsindən gəlinməmişdir.

Burada vəziyyəti mürəkkəbləşdirən məsələlərdən biri hər bir toplumun özünəməxsus liderlik anlayışının mövcudluğu və həmin əsasda “uğurlu lider kimdir” sualına birmənalı cavabın olmaması ilə bağlıdır. Məsələn, ABŞ prezidentləri ilə işləmiş politoloq A.Braun yazır ki, Qərbdə “güclü lider” anlayışı haqqında aydın fikir yoxdur. O, D.Trampin bir sıra dairələr tərəfindən “güclü lider” adlandırılmasının meydana gətirdiyi ziddiyyətlər haqqında geniş yazmışdır.

Məhz bütün bu kimi xüsusiyyətlərə görə, çağdaş politologiyada “lider”, “milli lider”, “ümummilli lider”, “uğurlu lider” anlayışlarının fərqli izahına rast gəlinir. Məsələn, K.Hockinson, S. və T.Kuçmarskilər, Q.Feyrholm, M.Berns, I.Adizes, B.Kellerman, Y.V.Kudryaşova və digər tədqiqatçılar liderliyi təhlil etmişlər və bu proses davam edir.

Müasir fəlsəfə və politologiyada liderlik haqqında mövcud olan fikirlərin vurğuladığımız qisminin işığında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 20 illik dövlət başçısı və liderlik fəaliyyətinin politoloji dərk olduğu maraqlı və əhəmiyyətli qənaətlər əldə etməyə imkan verir. İlham Əliyev çox ciddi, arxivə bağlı fəaliyyət göstərir və bu, əsaslı, ciddi və müasir fəlsəfi-elmi yanaşma prizmasında təhlil tələb edir.

“Bir millət, iki dövlət” formulu, siyasi varislik və XXI əsrin çağırışları

“Bir millət, iki dövlət” formulu dərin siyasi, fəlsəfi, ideoloji və kulturoloji anlama olan qiymətli kəlamdır. Ulu öndər Heydər Əliyev faktiki olaraq çağdaş şərtlər daxilində Azərbaycanda uğurlu müstəqil dövlət quruculuğunun strateji yollarını müəyyən etmiş və onu eksklüziv olaraq (yəni, eyni zamanda, konseptini hazırlamış və onu praktiki həyata keçirmişdir) reallaşdırmışdır. Heydər Əliyev “Bir millət, iki dövlət” formuluunu ideyadan konseptə (özündə innovativliyi daşıyan anlayış statusunda) və ondan da konsepsiya (özündə sistemli olaraq nəzəri və praktiki reallaşdırma keyfiyyətini sintez edən əhatəli biliklər toplusu) mükəmməl şəkildə yüksəltmişdir.

İlham Əliyev isə müstəqil demokratik (bu anda Azərbaycan Respublikası) dövlət quruculuğunun Heydər Əliyev mənasında dərk edilən strateji kursunu siyasi varislik prinsipi çərçivəsində, “Bir millət, iki dövlət” formulu əsasında XXI əsrin çağırışları fonunda böyük uğurla inkişaf etdirmişdir. Son 20 ildə Azərbaycan Prezidentinin göstərdiyi bu fəlsəfi, siyasi-nəzəri, praktiki idarəetmə və diplomatik fəaliyyətini, obrazlı olaraq, “yeni milli liderlikdən yeni ümummilli liderliyə yüksəliş yolu” kimi xarakterizə edə bilərik! Təbii ki, məsələnin bu tərəfi hələ çox araşdırılmalıdır və biz burada imkan daxilində yalnız vacib saydığımız bir sıra məqamlara toxunmağa çalışacağıq.

Geosiyasi təlatümlər: inkişafın anatomiyası

2003-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsinə həsr edilmiş andiçmə mərasimində İlham Əliyev çox ciddi vədlər vermişdir. Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi kursuna sadıq qalaraq, Azərbaycan Respublikasını yüksək inkişaf səviyyəsinə çatdıracağını, milli dövlətçiliyin inkişafını, insanların rifah halını yaxşılaşdıracağını, ərazi bütövlüyünün təminatını, enerji strategiyasının uğurla davam etdiriləcəyini həli vacib vəzifələr kimi qarşıya qoymuşdu.

XXI əsrin mürəkkəb, turbulentli ziddiyyətlərə dolu və sürətlə dəyişən geosiyasi reallığı fonunda, belkə də, dünya liderləri arasında həmin vədlərə inanmayanlar vardı. Doğrudan da, olduqca çətin vəzifələrdi. Lakin məşhur kəlamlardan birində deyildiyi kimi, əsl lider arzulanmışını reallaşdırıb biləndir. İlham Əliyev 20 ilin hər bir günündə bu deyimini doğruluğunu sübut etmişdir. Bunun üçün Azərbaycan Prezidenti XXI əsrin tələblərinə uyğun yeni liderlik nümunəsi yaratmış idi. O, bunu böyük uğurla bacardı! Avrasiya məkanında yeni lider nümunəsinin yaradıcısı məhz İlham Əliyev oldu!

Tarixi baxımdan qısa müddətdə Azərbaycanda sosial-iqtisadi yüksəliş yeni dinamika aldı. Həyatın bütün sferaları üzrə konkret nəticələr əldə edildi. Azərbaycan öz iqtisadiyyatını daha da gücləndirdi. Bu prosedə Heydər Əliyevin neft strategiyasının dinamik inkişaf etdirilməsi ayrıca əhəmiyyət kəsb etdi.

İndi mütəxəssislər vurğulayırlar ki, neft strategiyası bütün məsələlərə və çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycan büdcəsinə külli miqdarda vəsait gətirməyə imkan verdi. Ən əsası isə İlham Əliyev həmin vəsətin səmərəli şəkildə Azərbaycanın inkişafına sərf olunmasını təmin etdi. Sosial-iqtisadi və idarəetmə sferalarında inkişafı yanaşı, ordu quruculuğu üçün maksimum say göstərildi. Azərbay-



can sürətlə ordusunu yeniləşdirir, onun maddi-texniki bazasını inkişaf etdirir, ən müasir silahlarla təchiz edirdi. Bunlar sakit, reklam edilmədən və davamlı olaraq aparılırdı. Bu, İlham Əliyevin milli lider kimi böyük bacarığı və qabiliyyəti sayəsində baş verib.

Prezidentin 2003-cü ildən başlayaraq həyata keçirdiyi siyasətdə yuxarıda vurğulanan vacib məqamların fonunda Azərbaycanın yeni geosiyasi, mədəni-ideoloji, diplomatik dəyərlər yaratması xüsusi qeyd edilməlidir. “Bakı prosesi” faktiki olaraq, Azərbaycan Prezidentinin yaratdığı yeni geosiyasi dəyərdi. Mədəniyyət və ideologiya sahəsində multikulturalizmin Azərbaycan modelinin daxili və xarici siyasətdə konkret məzmun kəsb etməsi yeni kultür dəyəridir. İlham Əliyevin ikitərəfli, regional və global miqyaslarda müxtəlif əməkdaşlıq formatlarını təklif etməsi və onları reallaşdırması yeni diplomatik dəyərdi. Bu təşəbbüslərin sayəsində Azərbaycan regional liderliyə nail oldu və eyni zamanda, global miqyasda söz sahibinə çevrildi. Bu prosesdə çox vacib bir faktor İlham Əliyevin aktuallaşdırması və reaktuallaşdırması (davamlı həyata keçən prosedə çevrilməsi) mütləq vurğulanmalıdır.

Biz İlham Əliyevin bütün maneələrə və ətrafda baş verən ziddiyyətli, riskli geosiyasi proseslərə rəğmən enerji strategiyasını yüksək səmərəliliklə həyata keçirməsini nəzərdə tuturuq. 2008-ci ildə Gürcüstanda yaranmış müharibə, 2013–2014-cü ildə Ukraynadakı enerji böhranının fonunda Azərbaycan qətiyyətlə və təhlükəsiz şəkildə enerji strategiyasını reallaşdırmağı bacardı. Bunlarla yanaşı, Azərbaycan Prezidentinin Avropa İttifaqının “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramı çərçivəsində dövlətimizin müstəqilliyi kontekstində israrla davamlı olaraq yeni əməkdaşlıq paketi təklif etməsi ayrıca tarixi-siyasi və geosiyasi dəyərdi. Azərbaycan bununla Al-ya anladı ki, bizimlə yalnız bərabərhuquqlu tərəflər kimi danışa bilsənsən.

2023-cü ilin reallıqları işığında bu məsələyə baxanda bir daha İlham Əliyevin yüksək səviyyədə lider və diplomat olduğuna tam əmin olursan. Azərbaycan Prezidenti faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti” kursuna qarşılıq Azərbaycan öz xəttini qoydu və bunun daha ədalətli olduğunu sübut etdi. Azərbaycan öz qonşuluq siyasəti prizmasında regionun hər bir dövləti ilə konstruktiv əlaqələri inkişaf etdirməklə yanaşı, təcavüzkarın cilovlanmasına da nail oldu! Müasir tədqiqatçıların hər bir dövlət üçün “qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI əsrdə Azərbaycanın “yeni qonşuluq siyasəti” xəttinin banisi olduğu qənaətinə əsaslı şəkildə gəlməyə imkan verən faktiki olaraq Al-nin “yeni qonşuluq siyasəti”nin prioritet olduğu haqqında fikirlərinin işığında (məsələn, M.Langer, L.Y.Blyaxer, V.T.Yunqblüyd, A.Karayev və s.) İlham Əliyevin XXI

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

İndi Ermənistan bunu istəsə, məsələ daha tez və asanlıqla öz həllini tapmış olacaq. Yox, əgər məğlub ölkə bu geostrateji kommunikasiyanın yara-dılmasına süni əngəllər yaratmağa çalışsaqsa, istəyinə nail ola bilməyəcək. Ona görə ki, Azərbaycan qarşısına qoyduğu bu strateji hədəfi reallaşdır-mağa qadirdir. Hazırda Bakı Avrasiya-da geniş bir coğrafiyanı əhatə edən, Asiya ilə Avropanı birləşdirən Şərq-Qərb dəhlizinin tərkib hissəsi olacaq "Zəngəzur nəqliyyat dəhlizi" üzərində ciddi çalışır. Bu dəhliz ölkəmizin Avra-siyanın nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi geostrateji mövqeyini möhkəmlən-dirəcək, tranzit imkanlarını genişlən-dirəcək. Nəticədə Azərbaycan mühüm siyasi-iqtisadi dividendlər əldə edəcək. İrəvan da dərin iqtisadi böhrandan çıx-maqdan ötrü fürsət qazanmış olacaq. Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın xilas yoludur. İrəvan "papağını qabağına

malikdir. İndi belə dəhlizlərin sırasına daha biri əlavə olunur. Məlumdur ki, Azərbaycan 44 günlük Vətən mühəri-bəsində əldə etdiyi Qələbə ilə regionda yeni bir reallıq yaratdı. Bu münəqişə-nin başa çatdığını təsdiq edən 2020-ci ili noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəf-li Bəyanatda icrası nəzərdə tutulmuş maddələrdən biri də Zəngəzur dəhliz-inin açılmasıdır. Zəngəzur nəqliyyat dəhlizi beynəlxalq status qazanmaqla Asiya və Sakit okean hövzəsi ölkəle-rinin də istifadə edə biləcəyi marşruta çevriləcək. Məhz Zəngəzur dəhlizinin reallaşması və ölkəmizin təqdim etdiyi

zura qayıdacaq. "Bizim əsas rəqibimiz zamandır. Çünki dəmir yolunun, avto-mobil yolunun çəkilişi vaxt tələb edir. Ona görə bütün güclər səfərbər olunub ki, bu layihə icra edilsin", – deyə cənab İlham Əliyev bununla bölgədə yaranmış reallığı və onun qəbul edilmə-sinin qaçılmazlığını İrəvanın nəzərinə çatdırmış oldu.

Əlbəttə, bu layihənin icrası Azər-baycana Avrasiyanın nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi mövqeyini daha da gücləndirməyə imkan verəcək. Pre-zident İlham Əliyevin BMT-nin Asiya və Sakit okean üçün İqtisadi və Sosi-

Rusiya və Qərb nə qədər qarşিদurma vəziyyətində olsa da, hər iki tərəf Avra-siyanın nəqliyyat şəbəkəsində mühüm keçidlərdən biri kimi dəyərləndirilən Zəngəzur dəhlizi layihəsinin açılmasını istəyir. Sadəcə olaraq, burada yanaş-ma fərqlidir. Rusiya dəhlizin 2020-ci il 10 noyabr Bəyanatının 9-cu bəndinə uyğun açılmasında maraqlıdır. Yəni, Moskva özünün sərhəd və gömrük xid-mətlərini bura yerləşdirməyi, dəhlizə tam nəzarəti və gəlir əldə etməyi hə-dəfləyir.

Fəqət, Qərb Rusiyanın bu strateji və gəlirlili yola nəzarət etməsini istəmə-

Ekspert rəyi



Zaur MƏMMƏDOV, politoloq

Cənubi Qafqaz regionunun ən böyük layihələrindən biri ola-caq, eləcə də, Avrasiyanın əsas nəqliyyat qovşağına çevriləcək Zəngəzur dəhlizinin reallaşması istiqamətində mühüm işlər aparılır. Amma bu layihənin reallaşması-na Ermənistanın əngəl yaratdığı da heç kimə sirr deyil. Buna bax-mayaraq, Azərbaycan və Türkiyə liderləri öz çıxışlarında Zəngəzur dəhlizinin mütləq açılacağını və bunun regionun inkişafına böyük töhfə verəcəyini dəfələrlə vurğula-yıblar. Hazırda dəhlizin nə zaman açılacağı ən çox müzakirə edilən mövzular sırasındadır.

Bu, təkcə Naxçıvanı Azər-bay-canla birləşdirən bir xətt olma-yacaq. Dəhliz iki yüz ildən sonra Avrasiyanın mərkəzində yeni kom-munikasiya qovşağına çevriləcək. Bu da siyasi-iqtisadi, humanitar və mədəni cəhətdən böyük önəm daşıyır. Şübhəsiz ki, region ölkəle-ri arasında baş verən proseslər Zəngəzur dəhlizinin açılmasına öz təsirini göstərir. İkkin mərhələdə dəmir yolu xəttinin açılması ilə bağlı məsələ müzakirə olunur. Biz bilirik ki, Ermənistanın dəmir yolu xətti, bütövlükdə, Rusiyaya aiddir. Eyni zamanda, bu xətt hazırda iş-lək vəziyyətdə deyil. Ona görə də bu məsələ, istər-istəməz, müəy-yən qədər vaxt aparacaq. Amma önəmli olan odur ki, Zəngəzur dəhlizi və sülh müqaviləsi məsələ-si ayrıca müzakirə edilir.

çoxzolaqlı avtomobil yolunu İrana birləşdirmək üçün Araz çayı üzərindən salınacaq yeni dəmiryolu və avtomobil yolu körpüsünün təməli qoyulub. Qalır yaxın gələcəkdə bu yolu dəhlizə çevirmək məsələsi. Amma bir il ərzində inşası yekunlaşacaq bu yolla vətənda-şımız Bakıda avtomobilinə əyləşib bir-baş a qardaş Türkiyəyə gedəcəksə, bu, rəsmi Bakının hədəfə çatması demək olacaq.

İmran BƏDİRXANLI XQ

Dünyanın nəqliyyat xəritəsi yenilənir

Zəngilan rayonu coğrafi baxımdan Şərqi Zəngəzur mahalında yerləşir. Biz Şərqi Zəngəzuru Qərbi Zəngəzurla birləşdirib Naxçıvana həm dəmir, həm də avtomobil yolunu açmış olacağıq. Hər şeydən göründüyü kimi, bölgədə yeni nəqliyyat və infrastruktur xəritəsi formalaşır. Təsadüfi deyil ki, Azər-bay-can müstəqillik əldə etdikdən bu günə kimi Asiya və Avropanı birləşdirən, transmilli əhəmiyyətə malik çoxfunksi-yalı nəqliyyat dəhlizləri yaradıb. Məhz ölkəmizin təşəbbüsü ilə ərşəyə gəlmiş Şimal – Cənub, Şərq – Qərb və Şimal – Qərb nəqliyyat marşrutları bu gün qitələrarası daşınmaların reallaş-masında böyük rol oynayır. Bu nəq-liyyat qovşaqları tarixi İpək Yolunun bərpasında olduqca ciddi əhəmiyyətə

digər tranzit xətləri dünyanın nəqliyyat xəritəsini yenidən formalaşdıracaq.

Reallığı qəbul etməyin qaçılmazlığı

"Zəngəzur dəhlizinin yaradılması bizim milli, tarixi və gələcək maraqla-rımıza tam cavab verir. Biz Zəngəzur dəhlizini icra edəcəyik, Ermənistan bunu istəsə də, istəməsə də... İstəsə, daha asan həll edəcəyik, istəməsə də zorla həll edəcəyik. Necə ki, mən mü-haribədən əvvəl və müharibə dövründə demişdim ki, bizim torpağımızdan öz xoşunuzla rədd olun, yoxsa sizi zorla çıxaracağıq. Belə də oldu. Zəngəzur dəhlizinin taleyi də eyni olacaq". Döv-lətimizin başçısının məsələ ilə bağlı Azərbaycan Televiziyasına müsahibə-sində dedi ki, bu sözlər Hayastan və onun arxasında duranlara ciddi xəbərdarlıq kimi qəbul olunmalıdır. Prezident İlham Əliyev müsahibəsində, həmçinin vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqı 103 il bundan əvvəl əlindən alınmış Zəngə-

al Komissiyasının 77-ci sessiyasında videoformatda çıxışında dedi ki, Azərbaycan regionda dayanıqlı sülh və təhlükəsizliyi təmin etmək arzusunda-dır: "Azərbaycan Şərq-Qərb, Şimal-Cənub, Şimal-Qərb nəqliyyat dəhliz-ləri kimi regional bağlantı layihələrinin icrasına mühüm töhfə vermişdir. Hazır-da biz Azərbaycan ərazisindən Asiyanı Avropa ilə birləşdirən Şərq – Qərb dəhliz-inin tərkib hissəsi olacaq "Zəngəzur nəqliyyat dəhlizi" üzərində çalışırıq. Bu dəhliz Azərbaycana Avrasiyanın nəq-liyyat və logistika mərkəzi kimi mövqe-yini gücləndirməyə imkan verəcək. Mən Asiya və Sakit okean hövzəsindən olan tərəfdaş ölkələri bu regional layihənin potensialını nəzərdən keçir-məyə dəvət edirəm".

Beləliklə, əminliklə söyləmək olar ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması Cənu-bi Qafqazdan keçən bütün marşrutlar sisteminə yeni nəfəs verəcək. Bu dəhlizlə, həmçinin Azərbaycan və İran Cul-fası arasında dəmir yolu xəttinin açılışı və İranın dəmir yollarına çıxış əldə olu-nacaq. Məlumdur ki, hazırda Türkiyə-dən yüklər Azərbaycana Gürcüstan və İran vasitəsilə tranzit yolu ilə çatdırılır. Bu marşrutun yaradılması Türkiyədən Azərbaycana və əks istiqamətdə mal-ların birbaşa tədarükünü asanlaşdıraca-q. Beləliklə, daha bir kommunikasi-ya xətti Türk dünyası coğrafiyasında, eləcə də Asiya və Avropa arasında əlaqələrin daha sürətli və asan olması-na şərait yaradacaq.

İstək eyni, yanaşma fərqlidir

Qərb Zəngəzur dəhlizindən Mərkəzi Asiya coğrafiyasına çıxış üçün istifadə-də maraqlı olsa da, bu layihə bölgədə Rusiyaya da sərfəlidir. Daha doğrusu,

Lavrov bu dəfə haqlıdır

Rusiyanın baş diplomatı Qərbə Qarabağda hər şeyin bitdiyini deyir. Amma...

olduğumuz yerdə sizin nə işiniz var?!" kimi məntiqinin də düzgünlüyünü mü-bahisələndirmək niyyətindən uzağıq. Onu da demək istəmirik ki, XİN başçısı Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə bu ay keçirilməsi planlaşdırılan, ancaq dəqiq tarixi bilin-məyən görüşünə xələf gətirmək niyyəti güdür. Yəni, belə məqamların üzərində dayanıb cənab Lavrovun haqqını yerə salmaq məqsədi güdmürük.

Onu demək istəyirik ki, bəzi qüvvələr Cənubi Qafqazda geosiyasi ambisiyalarını gerçəkləşdirməyə giri-şiblər. Deməli, Rusiya XİN rəhbərinin bununla əlaqədar yazdıqlarına haqq veririk. Onun ambisiya məntiqində Av-ropa İttifaqının adı çəkilir. O qurumun ki, son dövrlər Fransanın diktəsi ilə hərəkət etməkdədir. Təəssüf ki, xoş imicə malik Ş.Mişel də indiki situasi-yada bu diktənin təsirindən uzaq kimi görünmür. Uzaq olsaydı, Qranadada beşli masaya Türkiyənin əyləşməsin-də prinsipiallıq göstərərdi. Yəni, heç olmasa, bunu edə, özünün ədalətli ya-naşmasını ortaya qoya bilərdi. Amma məlum olduğu kimi, bu, mümkün olma-dı və nəticə etibarilə Azərbaycanın gö-rüşə qatılmaması ilə beşli masa dördlü masaya çevrildi. Orada Fransanın er-məniperəstiliyinin yenidən isbatı üçün meydan olmadı.

Bəli, cənab Lavrov ona görə haqlı-dır ki, artıq, necə deyərlər, iş işdən keçib. Buna baxmayaraq, Fransa Er-mənistanı dirənş qalası kimi saxla-maqdadır. Bu dirənş Rusiyaya qarşı-



dır. Deməli, Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri kontekstində anti-Ru-siya oyunu aktuallığını saxlayır. Bu məqam barədə söz açarkən, Ş.Mişelin bir müddət əvvəl söylədiklərinə diqqət yetirmək zəruridir. Məlum olduğu kimi, Aİ Şurasının prezidenti Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə telefon da-nışığında "uzunmüddətli perspektivdə Qarabağ ermənilərinin təhlükəsizliyinin və hüquqlarının təmin edilməsinin zəruriliyini" vurğulayıb.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, Qara-bağda ermənilərin sayı çox azdır. Say-ları cəmi min nəfərə yaxındır. Aydındır ki, cənab Mişel konkret bu sayın təhlükəsizliyi və hüquqlarından danışır. O, ilk növbədə, Azərbaycanın Qaraba-ğı məcburi etnik təmizləməyə məruz qoymadığı fikrinin üzərində dayanır. Nəinki Mişel, həmçinin Fransa başda olmaqla, erməniperəstlər bu fikirdədir-

lər ki, əgər Bakının niyyəti səmimidir-sə, sübuta yetirsin. Bunu necə etsin? Bəli, bax bu məqamda Lavrov əsəb-ləşməsin, bəs, nə etsin? Çünki hazırda beynəlxalq dairələrdə Qarabağa BMT sülhməramlılarını yeritmək məsələ-si müzakirə olunmaqdadır. Şübhəsiz, Rusiyanın baş diplomatı məsələdən xəbərdardır. Ona görə xatırladır ki, bölgədəki durumun, ümumən, Azər-bay-can-Ermənistan münasibətlərinin tənzimlənməsi üçün ölkəsinin sülh-məramlıları var. Lavrov demək istəyir ki, rus sülhməramlılarının olduğu yerə BMT hərbiçiləri gəlməməlidir.

Aydındır ki, Lavrov öz dövlətinin mübarizəsini aparır və çalışır ki, Cə-nubi Qafqaza kənar "oyuncular" daxil olmasın. Hər halda, BMT sülhməramlı missiyasının hansı ampluada olduğu hər kəsə yaxşı məlumdur. Bu missiya-nın indiyədək hansısa faydalı təcrübə-

sinin mövcudluğunu söyləyə bilmərik. Onu da demək mümkün deyil ki, BMT sülhməramlıları sonradan Qarabağda erməni separatizminin yenidən alov-lanmasına şərait yaratmayacaqlar...

Digər tərəfdən, hazırda Qarabağ-da Rusiya sülhməramlılarına ehtiya-cın olmadığı kimi, BMT-nin sülhmə-ramlılarına da ehtiyac yoxdur. Yəni, Azərbaycan etnik təmizləmə etmədi-yini sübuta yetirməyə lüzum duymur. Ölkəmiz bütün təminatlarını elan edib. Buna inanmaq var, bir də inanmamaq. İnanmayanları güclə inandırmağa, onlar üçün hansısa əlavə etimad təd-birləri görməyə ehtiyac yoxdur. Çünki Qarabağın erməni sakinləri Azər-bay-can ərazisindəki bütün xalqlar kimi eyni hüquq və imtiyazlara malikdirlər. Yəni, Qərbin planlaşdırdığı kimi, köç edənlərin yenidən qayıdışı üçün han-sısa əlahiddə təminat vasitələri gerek-sizdir. Məhz buna görə də Lavrov Qərbin Cənubi Qafqazdakı pozuculuq niyyətinə dair fikrini ifadə edərkən, dey-ir ki, Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyıb, vəssalam! Yeri gəlmişkən, mövcud məqamı Rusiya Prezidenti Vladimir Putin də "Valday" Diskussiya Klubunun bir müddət əvvəl keçirilmiş iclasındakı çıxışında ətraflı vurğulamışdı. Özü də bir yox, bir neçə dəfə. Yəni, hər şey bitib.

Hər şey bitibse, köhnə havalara qayıtmaq lüzumsuzdur. Köhnə hava-lardan söz düşmüşkən, lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən Ermənistan Qarabağın erməni əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyi baxımından beynəlxalq təminatlar məsələsinə gündəmə gətirmişdi. O zaman da Rusiya sülhmə-ramlılarının fəaliyyətinin bu baxımdan yetərsizliyi vurğulanmışdı. Bakı bu id-diaları rədd etmişdi. Ölkəmiz indi də eyni mövqedədir. Qarabağ ermənilərini hansısa formada fərqli imtiyazlı təbəqə görmək cəhdləri rədd olunmağa məhkumdur. O cümlədən, BMT sülhmə-ramlılarının Qarabağda yerləşdirilməsi məqsədləri də keçərsizdir. Yəni, cənab Lavrov rahat ola bilər.

Ə.CAHANGİROĞLU XQ

Rəsmi İrəvanın Qarabağdakı “erməni mədəni mirası” təəssübkeşliyi

Bu ölkənin anti-Azərbaycan fəaliyyətində avantürizm elementləri bitib-tükənmir

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Sual olunur: Beynəlxalq hüquq insansiyalarına belə müraciətlərin ünvanlanması, iddiaların qaldırılması yalnız Azərbaycanla olan qəzəb və hiddətinmi göstəricisidir? Əlbəttə, bu amil də öz sözünü deyir. Ancaq məsələ, kifayət qədər, düşünülmüş mahiyyətə malikdir. Əlbəttə, buna mahiyyət demək mümkündürsə. Məsələ burasındadır ki, 44

öz suverenliyini bərpa etməsi Cənubi Qafqazdakı balansı pozub. Daha doğrusu, balansı Azərbaycanın xeyrinə deyib. Ona görə də bu qüvvələr var gücləri ilə çalışırlar ki, Ermənistanı yönəlik hansısa jestlər etsinlər. Əlbəttə, bu jestlər həm də dünya erməniliyinin, erməni lobbı və diaspor təşkilatlarının ağzını müəyyən qədər də olsa, yummağa hesablanıb.

istəyir. Halbuki, hüququn buna ixtiyarı olmamalıdır.

İndi isə gələk P.Ovannisyanın “Azərbaycan Qarabağda erməni mədəni irsini məhv edəcək” tipli təhlükə saçmasına. El dilində deyildiyi kimi, “aşıq gördüyünü çağırır”. Qarabağda beş-altı, özü də sonradan tikilmiş kilsədən başqa erməni abidəsi yoxdur. Oradakı qədim abidələri ermənilər özününküləşdiriblər. Kəlbəcərdə albanlara məxsus məşhur Xudavəng monastirinin necə erməniləşdirildiyi, onun divarlarına erməni xaqırlarının həkk edilməsi tarixi faktır. Bunu Ovannisyan da bilir və çalışır ki, eyni əməli Azərbaycanın üzərinə, belə demək mümkünsə, transformasiya ələsin.

Ümumən, erməni avantürizmini, etnik millətçiliyini şərtləndirən ən mühüm xüsusiyyətlərdən biri bu sayaq vandalizm aktları olub. Bu avantürizm qədim Azərbaycan torpaqlarında türk, azərbaycanlı izini həmişə silməklə məşğul olub. Fikrimizin təsdiqi üçün hazırkı Ermənistan Respublikasının ərazisində vaxtilə baş verənlərə diqqət yetirək. Götürək, İrəvanı. 1918-ci ildə ermənilərə dövlət yaratmaq üçün verilmiş bu qədim şəhərimiz haqqında söz açdığımız vandalizmin təsirinə bəlkə də ən çox məruz qalmış qədim diyarlarımızdır. Məsələn, Şah Abbas məscidi. Ona Abbas Mirzə məscidi, Sərdar məscidi və ya Xan məscidi də deyilib. 1606-cı ildə inşa edilmiş bu məbəddə tamamilə dağıdılıb. Dərələyəzdəki Əxi Təvəkkül zaviyəsi, Ərgəz məscidi də eyni aqibəti yaşayıb. İrəvan şəhərinin Dəmirbulaq məhəlləsindəki XVII-XVIII əsrlərə aid Dəmirbulaq məscidi və ya Hacı İmamverdi məscidi də həmçinin. İrəvan şəhərinin tarixi hissəsi olan Şəhər bölməsində mövcud olmuş 1766-cı ilə aid Novruzəli bəy məscidi də tamamilə dağıdılmış mədəni irs nümunələrimizdən. 1725-ci ildə Rəcəb paşa tərəfindən İrəvan qalasında inşa edilmiş Rəcəb paşa məscidini, Sovet Ermənistanı dövründə hissə-hissə sökülərək yerində yaşıyış evlərinin tikildiyi Sərdar məscidini də bu sıraya daxil etmək mümkündür. 1827-ci ildəlik məscid kimi fəaliyyət göstərən İrəvanda Şükürbəyli məscidi hazırda rus pravoslav kilsəsidir. Şəhərin Təpəbaşı məhəlləsindəki Təpəbaşı məscidinin həyətinin ətrafında gəcəqondular inşa edilib. 1766-cı ilə aid İrəvanda ki məşhur Göy məscid isə hazırda fars məscidi kimi təqdim olunmaqdadır.

Bir sözlə, tarixə, mədəni irs nümunələrinə vandal münasibət ermənilərin qədim peşəsidir. Ermənistandakı ister sovet dövründə olan, istərsə də müstəqillik illərindəki hakimiyyət də eyni “kursu” davam etdirməkdədir. Təsəvvür edin, işğal altındakı torpaqlarımızın hər daşını, hər qayasını viranə qoymuş bu hakimiyyət indi erməni XİN rəhbərinin müavinini P.Ovannisyanın şəxsində Qarabağdakı erməni mədəni mirasının təəssübünü çəkməyə girişib. Əvvəldə də vurğuladığımız kimi, bu da rəsmi İrəvanın növbəti anti-Azərbaycan yönümlü siyasi gedişidir.

Ə.RÜSTƏMOV
XQ

“Hayastanın dağılması qaçılmazdır”

Erməni politoloq xalqının dəfələrlə üzləşdiyi fəlakətlərdən ibrət götürmədiyini yazıb

“Bizim problemlərimizin, demək olar ki, mütləq əksəriyyətinin bir səbəbi var: Bu, özünütənqidin yerli-dibli olmaması, saxta milli şöhrətpərəstliklə, şovinistliklə müşayiət olunan eqoizm”.

Ermənistanın məhz bu milli naqisliklər ucbatdınan məhvə məhkum olmasa qənaətinə gələn və bunu özünün “Facebook” səhifəsində yazan erməni politoloq Ayk Martirosyan Hayastanın tarix boyu üzləşdiyi məğlubiyyət və fəlakətlərdən, uğursuzluq və səhvlərdən heç vaxt ibrət götürməməsinə də yarımçıqlıq kompleksini əla bağlayır:

“Millətin vahid kollektiv təmayülünə çevrilmiş belə naqis və ikrah doğuran xarakterik cəhəti bir toplum olaraq onu məhvə məhkum edir. Bu, son deməkdir. Ona görə sondu ki, biz bacarıqsız olmağımızla yanaşı, dəfələrlə təkrarlanan eyni fəlakətlərdən nəticə çıxarmaq, dürrüst olmaq istəmədik. Özünütənqidin bütün təzahürlərini rədd elədik. Bunun da nəticəsində özümüzdün dünyagörüşümüzə baş verə biləcək keyfiyyət dəyişikliyindən məhrum olduq”.

Daha sonra ermənilərin “vətəni” itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığını yazan Martirosyan ölkəsinin həтта tarix səhnəsindən silinəcəyinə işarə edir:

“Bütün bu səbəblərə görə, Hayastan adlı ölkənin dağılması qaçılmaz, vətənin itirilməsi isə lap yaxındadır. Bu ölkənin tarixinin sonuncu səhifəsi də artıq çevilmək üzredir”.

Nəhayət, həqiqətin gözünə dik baxmağı bacaran, milli qüsur və naqisliklərini özününkülərin üzünə cırpan haylar tapılır. Haqq etdikləri məğlubiyyətin yaratdığı bu acı ətirafların onları Şər yolundan döndərəcəyinə inanmasaq da, hər halda bu, ağı başında olan, problemlərə soyuq mənətiqlə yanaşmağı bacaran bir erməninin qənaətidir. Deyəsən, daha bizə şər atmaqdan yorulublar. Yəqin onu da gözlə anlaşırlar ki, əgər iki əsr bunun



dan əvvəl Bakının, indiki kimi, Moskvaya (Sankt-Peterburq) əli yetməydi, onların Qafqazda izi-tozu da qalmazdı.

İndi başları əhləd daşına dəyib ayrılmış və həqiqəti dillərinə gətirən martirosyanların bir nömrəli vəzifəsi milləti daşnak-şovinist tiryəki ilə zəhərləyib, onu uçurmun kənarına sürükləyən qoçarvanların, sarkisyanların, ohanyanların laiyiqli dərslərini verməkdir. Məhz bu halda gənc haylar milli yarımçıqlıq kompleksinə yoluxmaz, tarixdən və bu gün üzləşdikləri fəlakətdən ibrət dərsi götürürlər.

İ.HƏSƏNQALA
XQ

Ramil Usubovun rusiyalı həmkarı ilə görüşü



Azərbaycan və Rusiyanın Təhlükəsizlik Şuralarının katibləri Ramil Usubovla Nikolay Patruşev Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyi müzakirə ediblər.

Bakıda keçirilən görüşdə, həmçinin hüquq-mühafizə orqanları və kəşfiyyət xidmətlərinin qarşılıqlı fəaliyyəti, o cümlədən, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və kiber cinayətkarlığa qarşı birgə mübarizə məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

XQ

Xarici QHT-lər Azərbaycan liderinin “minasız dünya” təşəbbüsünü dəstəkləyir

Bir qrup xarici QHT və vətəndaş cəmiyyəti fəalları “Minadan azad dünya üçün global təşəbbüs” adlı petisiyaya başlayıb. Bu aksiya “Jotform” beynəlxalq platformasında “Dünya Qafqazda sülh üçün” adlı beynəlxalq kampaniya çərçivəsində elan olunub.

Petisiyada deyilir ki, dünyada 60 milyon insan hələ də mina təhlükəsi altındadır. Azərbaycan da mina problemindən ciddi əziyyət çəkir. Son 30 ildə Azərbaycanda 3,4 mindən çox insan mina qurbanı olub, onların 90 faizi mülki şəxslərdir.

Kampaniya müəllifləri BMT-yə müraciətlə bəyan edirlər ki, Ermənistan Azərbaycan ərazilərini 30 il ərzində minalayıb, bu proses indi də dayanmayıb. Ermənistan yeni basdırılmış minaların xəritələrini dərhal Azərbaycan dövlətinə təhvil verməlidir.

Xarici QHT, vətəndaş cəmiyyəti fəalları Prezident İlham Əliyevin BMT-nin 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi kimi “minasız dünya” məqsədinin elan edilməsi təşəbbüsünü alqışlayıblar. Onlar BMT-yə çağırış ediblər ki, global mina probleminə diqqəti artırınsın.

XQ

AŞPA-nın payız sessiyasında ölkəmizin uğuru

Azərbaycanlı deputatın məruzəsi əsasında hazırlanmış qətnamə layihəsi qəbul edilib

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının 2-ci plenar iclası Avropa Şurasının (AŞ) Baş katibi Mariya Burçin parlamentarilərin suallarını cavablandırması ilə başlayıb.

Sonra AŞPA-dakı Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidovun məruzəsi əsasında hazırlanmış “İfrat sağçı ideologiya: Avropada demokratiya və insan haqları üçün çağırışlar” adlı qətnamə layihəsinin müzakirəsi olub. Məruzəçi Parlament Assambleyasını Avropada demokratiya və insan haqlarının qorunmasına və gücləndirilməsinə töhfə verməyə və bu qətnaməni qəbul etməyə çağırıb. O bildirib ki, ifrat sağçı ekstremizm ksenofobiya, antisemitizm, islamofobiya və cəmiyyətlərimiz üçün ciddi təhlükə yaradan digər zorakılıq növləridir. İfrat sağçı ekstremizm Avropa ölkələrində sürətlə artan təhlükələrəndirir.

AŞPA-dakı Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü Rafael Hüseynov qətnamə layihəsinin müzakirəsi zamanı çıxış edərək bildirib ki, belə mürəkkəb və çox həssas mövzu ilə bağlı son dərəcə balanslaşdırılmış, məntiqli, məzmunlu bir məruzə hazırlanıb. Müəllif illərcə bu problemi izləmiş və onun müxtəlif aspektləri ilə əlaqədar müşahidələr aparmışdır. Məruzə demokratik dəyərləri, insan haqlarını, qanunun aliliyini ayrı-ayrı ifratçı ideologiyaların zərərli təzyiq və

təhdidlərindən qorumaq istiqamətində səyləri artırmağa həsr edilib. Bu məruzə Avropa Şurasının özünü qorumaq yolunda daha bir əhəmiyyətli təşəbbüs sayılmalıdır.

Azərbaycanlı deputat bildirib ki, ifrat sağçı ekstremizm, bütövlükdə, dünya, ölkələrdə demokratik təsisatların əhəngdar inkişafına arzuolunmaz maneələrdir. Məruzə dünyamızın ləyaqətli yaşayış məkanı olmasına ziyan vura biləcək təmayüllərdən necə qurtulmağın yollarını göstərir.

Qətnamə layihəsinin müzakirələri zamanı erməni deputatlar həmişə olduğu kimi, destruktiv mövqelərini yenə nümayiş etdiriblər. Onlar ifrat sağçı ekstremist-dən də aşın danışıblar.

Avropalı parlamentarilər qətnamə layihəsinin mövzusunun vacibliyini vurğulayıblar. Qətnamə layihəsi müzakirə olunduqdan sonra səsə qoyularaq qəbul edilib.

Plenar iclas Fransanın Avropa Şurasına üzvlük öhdəliklərinə əməl etməsi ilə bağlı məruzənin müzakirəsi ilə işini davam etdirib.

XQ

Sülhməramlıların Qarabağdakı daha bir müşahidə məntəqəsi bağlandı

Rusiya sülhməramlı kontingenti Qarabağın Ağdərə rayonundakı bir müşahidə məntəqəsini bağlayıb.

Bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Rusiya sülhməramlı kontingentinin məsuliyyəti zonasında atəşkəs rejiminin pozulması halları qeydə alınmayıb.

XQ

Azərbaycan – Rumıniya münasibətləri strateji tərəfdaşlıq səviyyəsindədir



Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Rumıniyaya rəsmi səfəri çərçivəsində oktyabrın 10-da bu ölkənin Deputatlar Palatasının Sədri Alfred-Robert Simonis ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin qəzetimizə verilən məlumatına görə, A. Simonis bu səfərin iki ölkənin parlamentləri arasında əməkdaşlığın inkişafına, dostluq münasibətlərinin daha da möhkəmlənməsinə töhfə verəcəyini bildirib. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Rumıniyaya, Rumıniya Prezidenti Klaus Yohannisin Azərbaycana səfərlərinin iki ölkə arasında münasibətlərin daha da möhkəmlənməsinin təzahürü olduğunu qeyd edib.

Deputatlar Palatasının Sədri iki ölkənin parlamentləri arasında əlaqələrin inkişafı, bu sahədə dostluq qruplarının rolu, həmçinin Rumıniya ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində həyata keçirilən birgə layihələrin Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfəsi barədə fikirlərini bölüşüb. O, Rumıniya üçün çətin vaxtlarda Azərbaycanın göstərdiyi yardıma görə, Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib.

Parlamentin rəhbəri Sahibə Qafarova bu səfərin ölkələrimiz arasında əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə və genişlənməsinə töhfə verəcəyini inanımlı bildirib. Qeyd olunub ki, Rumıniya Avropa İttifaqı ölkələri arasında Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini tanıyan birinci ölkədir. Ötən il ölkələrimiz arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi qeyd edilib. Bu gün Azərbaycan ilə Rumıniya arasında dostluq münasibətləri strateji tərəfdaşlıq səviyyəsində, həmçinin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf edir.

İkitərəfli münasibətlərin inkişafında

siyasi təmasların müstəsna rolunu vurğulayan S. Qafarova deyib ki, dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri ölkələrimiz arasında yüksək səviyyəli fəal siyasi dialoqu daha da inkişafına xidmət edir.

Görüşdə enerji əməkdaşlığının ikitərəfli əlaqələrin əsas sahələrindən biri olduğu diqqətə çatdırılıb. Qeyd edilib ki, bu ildən Azərbaycan qazının Rumıniyaya ixracına başlanılıb və növbəti illərdə bu əməkdaşlıq daha da möhkəmlənəcək. Həmçinin ölkələrimiz arasında bərpa olunan enerji sahəsində də əməkdaşlıq üçün yeni perspektivlər yaranıb.

S. Qafarova işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan genişmiqyaslı yenidənqurma işlərindən, humanitar sahədə əməkdaşlıq məsələlərindən söhbət açılib və qeyd edilib ki, təhsil, elm, mədəniyyət sahələrində əməkdaşlıq, qarşılıqlı əsasda mədəni tədbirlərin keçirilməsi xalqlarımızı daha da yaxınlaşdırır. Eyni zamanda, Azərbaycan ilə Rumıniya arasında ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlərə mühüm və müsbət təsir göstərən amillərdən birinin də parlamentlərin qarşılıqlı fəaliyyəti olduğu bildirilib.

Sahibə xanım bölgədə mövcud vəziyyət barədə qarşı tərəfə geniş məlumat verərək, deyib ki, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində Ermənistanın 10 minlik silahlı qüvvələri, qanunsuz separatçı rejimin mövcudluğu və davamlı hərbi təxribatlar ölkəmizi lokal antiterror tədbirləri görməyə məcbur etdi. Təqribən hərbi tədbirlərinin 24 saatdan az müddətdə məqsədinə çatdığını, separatçı rejimin qanunsuz strukturlarının dağıldığını və Azərbaycanın öz suverenliyini bərpa

etdiyini bildiren Sahibə Qafarova qeyd edib ki, artıq Qarabağ bölgəsinin etnik ermənilərin reinteqrasiya prosesinin həyata keçirilməsinə başlanılıb. Qısa müddət ərzində Azərbaycan hökumətinin xüsusi nümayəndəsinin Qarabağın erməni sakinlərinin nümayəndələri ilə üç görüşü keçirilib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan vətəndaşı olacaq şəxslərin bütün hüquqları və təhlükəsizliyi təmin olunacaq: "Heç kim etnik erməni sakinləri Qarabağı tərk etməyə məcbur etməyib. Bununla bağlı bir dəfə də olsun fakt yoxdur. Gedənlər bunu öz seçimləri ilə ediblər və Azərbaycan onların hərəkətinin təhlükəsizliyini təmin edib. BMT-nin ölkədəki Rezident Əlaqələndirici Ofisinin və BMT-nin ixtisaslaşmış qurumlarının təmsilçilərindən ibarət nümayəndə heyəti əraziyə səfər etmişdir. Onların səfərdən sonrakı bəyanatı dinc əhaliyə, mülki və sosial infrastrukturda qeydə alınmış hər hansı zərərən olmadığını təsdiqləyib".

Sonda Deputatlar Palatasının sədri Alfred-Robert Simonis deyib ki, indi müşahidə olunan vəziyyətə baxmayaraq, zaman kimin haqlı olduğunu göstərəcək. O, ölkəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü hər zaman dəstəklədiyini, Qarabağda keçirilən qondarma "seçkiləri" tanımadığını bildirib. Onun sözlərinə görə, qanunun aliliyinə və suverenliyə hörmət bu ölkənin ənənəsidir.

Həmin gün Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Rumıniya Parlamenti Senatının sədri Nikolae Çuka ilə görüşüb. O, 2020-ci ildə Azərbaycanın Vətən müharibəsində əldə etdiyi qələbədən sonra ötən üç il ərzində Ermənistan tərəfindən törədilən siyasi və hərbi təxribatlar, ərazilərimizin minalanması, mina partlayışları nəticəsində çoxsaylı hərbi və mülki şəxslərin həlak olması, Azərbaycan ərazisində separatizmin dəstəklənməsi və digər faktları diqqətə çatdırıb. Deyib ki, işğal dövrü Ermənistanın tarixində qara ləkədir. S.Qafarova, həmçinin Azərbaycanın 8 kəndinin hələ də Ermənistanın işğalı altında olduğunu xatırladıb.

Əliqismət BƏDƏLOV
XQ

Nazirlər Kabinetində Naxçıvanın inkişafı müzakirə edilib



Oktyabrın 10-da Nazirlər Kabinetində "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı" ilə bağlı iclas keçirilib. İclasda proqramın icra vəziyyətinə dair məsələlər müzakirə edilib.

Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri Rüfət Məmmədov bildirib ki, Dövlət Proqramında müəyyən edilmiş 11 prioritet üzrə genişmiqyaslı tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamı ilə təsdiq olunmuş sözügedən Dövlət Proqramının 2023–2024-cü illər üzrə Təfəsilatlı Tədbirlər Planında biznes mühiti, ticarət, sənaye, kənd təsərrüfatı, turizm, energetika, infrastruktur, insan kapitalı və sosial sektorun inkişafı, institusional və ətraf mühit sahələrində 315 tədbirin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Sonra İTKM-in icraçı direktoru Vüsal Qasımlı monitoring və hesabatlıq portalını təqdim edib, monitoring və qiymətləndirilmənin aparılması qaydaları haqqında məlumat verib.

Daha sonra iclasda Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlər üzrə görülən işlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı məsələlər müzakirə edilib.

XQ

İrəvandan Rusiyaya qarşı növbəti demarş

Paşinyan iqtidarı Moskvanın himayəsi altında keçirilən tədbirləri boykot etdi

Nikol Paşinyanın 2018-ci ildə Hayastanda hakimiyyətə gəlişi ilə Ermənistan-Rusiya münasibətləri ziddiyyətlər dövrünə qədəm qoyub. Məhz həmin ildən etibarən İrəvanla Moskva arasında vaxtaşırı problemlər yaşanır. Bu ziddiyyətlər bəzən yoxuşda, bəzən enişdə olur. Amma heç zaman səngimir. Çünki onların yaranmasına əsas verən səbəblər aradan qaldırılmır. Nəinki aradan qaldırılır, əksinə, üzərinə yeniləri əlavə olunur. Məraqlidir ki, tərəflər hər biri özünü haqlı sayır və qarşı tərəfin narazılığına gətirib çıxaran səbəbləri aradan qaldırmaqda maraqlı görünür.

Son olaraq, Ermənistan Azərbaycanın sentyabrın 19-20-də Qarabağ iqtisadi rayonunun erməni azlığının yaşadığı hissəsində lokal xarakterli antiterror tədbirləri keçirərək suverenliyini tam bərqərar etməsinə Rusiyanın münasibətindən narazı qaldı. Bu istiqamətdə ilk narazılığı antiterror tədbirlərinin başladığı gün erməni xalqına müraciətində baş nazir Paşinyan dilə gətirdi. O qeyd etdi ki, Rusiya Ermənistanı Azərbaycanın antiterror tədbirləri barədə xəbərdar etməyib. Bundan əlavə, Paşinyan Ermənistanın təhlükəsizlik strukturunun qeyri-effektiv

ramlıqlarının fəaliyyəti və motivləri kontekstində...

Hərçənd ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova elə həmin gün jurnalistlərə açıqlamasında ölkəsinin antiterror tədbirlərinin başlanacağından xəbərsiz olduğunu dilə gətirdi. O qeyd etdi ki, Paşinyanın ittihamları doğru deyil. Belə ki, informasiya antiterror tədbirlərinin başlamasına bir neçə dəqiqə qalmış Rusiya sülhməramlı kontingenti çatdırılıb. Bununla da M.Zaxarovanın təmsalında Rusiya tərəfi Ermənistanın və ermənilərin əlindən on-



olduğunu bəyan etdi.

Baş nazirin nəyi nəzərdə tutduğu aydın idi. Məsələ bundadır ki, 2018-ci ildə Ermənistan Rusiyanın Cənubi Qafqazda əsas müttəfiqi sayılırdı. Əsas beynəlxalq məsələlərin əksəriyyətində Rusiya və Ermənistanın mövqeləri üst-üstə düşür və ya yaxın olurdu. Ermənistan Rusiya ilə Avrasiya iqtisadi İttifaqı çərçivəsində iştirakçı, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı çərçivəsində isə hərbi-siyasi əməkdaşlıq edirdi. Bundan əlavə, Ermənistan və Rusiya arasında ikitərəfli formatda da geniş əməkdaşlıq əlaqələri qurulmuşdu. Dövlətlərarası münasibətləri müəyyən edən müqavilə və sazişlər arasında 1997-ci il 29 avqust tarixli "Dostluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı yardım Müqaviləsi" və Rusiyanın 102 sayılı hərbi hissəsinin Ermənistan ərazisində olmasını tənzimləyən bir sıra sənədlər var.

İndi isə Paşinyan xalqına müraciətində deyir: "Ermənistanın olduğu təhlükəsizlik strukturu qeyri-effektivdir. Bu, 2021-ci ilin may və noyabr, həmçinin 2022-ci ilin sentyabr hadisələri zamanı aydın idi. Siyahını uzatmaq olar. Azərbaycanın davam edən təcavüzü (?) və Laçın dahlizinin bağlanması (?) suallar doğurur. O cümlədən, Rusiya sülhmə-

ları xəbərdar etməməklə bağlı əsas arqumənti almış oldu.

Yeri gəlmişkən, Paşinyanın Rusiya ilə hərbi əlaqələrə dair mövqeyindəki kəskin dönüşü göstərmək üçün bir müqayisə aparmaq istərdik. Əgər 2021-ci ildə Ermənistanın baş naziri Birgə Qoşunlar Qrupunun (Birgə Qoşunlar Qrupu 2016-cı ildə yaradılıb. Rusiya və Ermənistan müdafiə nazirləri tərəfindən 30 noyabr 2016-cı ildə imzalanmış sazişə əsasən, qrupa 102-ci Rusiya bəzəsi və Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi hissələri daxildir – S.H.) gücləndirilməsinin vacibliyini bəyan etmişdisə, 2023-cü ildə belə sıx inteqrasiyanın və Ermənistanın hərbi təhlükəsizlik sahəsində Rusiyadan asılı olmasının yanlış olduğunu bəyan etmişdi.

N.Paşinyan bu il sentyabrın 3-də İtaliyanın "La Repubblica" qəzetində dərc olunan müsahibəsi zamanı isə demişdi: "Ermənistanın təhlükəsizlik arxitekturası 99,999 faiz Rusiya ilə, o cümlədən, silah və sursat əldə etmək baxımından bağlı idi. Amma bu gün Rusiyanın özünün silahı və sursatı ehtiyacı olduğu dövrdə aydındır ki, o istəsə də, Ermənistanın təhlükəsizlik ehtiyaclarını təmin edə bilməyəcək".

Beləliklə, Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsinin qeyd etdiyimiz açıqlamasına baxmayaraq, N.Paşinyan iqtidarının mənsubları və sadə ermənilər arasında Rusiyadan narazılıq azalmadı. Əksinə, artan xətt üzrə gətdi və getməkdə davam edir. Bu günlərdə rusiyalı jurnalist Aleksey Pivovarovun "YouTube"dakı "Redaksiya" kanalında Ermənistanda baş verən proseslərlə bağlı bir saatlıq reportajını izlədik. Bütün məqamların hərtərəfli əks olunduğu reportajda 19-20 sentyabr hadisələri günlərində gecə vaxtı İrəvandakı Rusiya səfirliyi qarşısında etiraz aksiyası keçirən və rusca "Pozor, pozor!" (Rəzalət!) şüarları səsləndirən etirazçı şəhər sakininin dediyi fikirlər diqqətimizi cəlb etdi. İrəvan sakinini Qrayr Dadikyan deyirdi: "Bu, bizim dinc etiraz aksiyamızdır. Hazırda Qarabağda olan Rusiya sülhməramlılarına mən sülhməramlı deyə bilmərəm. Onların adının qarşısında dimağqarası sözü işlədilməlidir. Onlar orada sadəcə, dayanıblar. Heç bir iş görmürdülər. Ermənistan müstəqilliyini bərpa etdikdən indiyədək hazırda ən rusofob dövrüdür".

Qeyd etdiyimiz kimi sentyabrın 19–20-dəki lokal antiterror tədbirlərindən sonra Ermənistanda anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsi gətirdikcə güclənir. Ötən müddət ərzində iki ölkənin rəsmi şəxsləri arasında yalnız bir istisna olmaqla əlaqə saxlanılmasına dair heç bir məlumat yoxdur. Həmin istisna hal isə N.Paşinyanın oktyabrın 7-də Prezident Vladimir Putin doğum günü münasibətilə təbrik etməsidir. Bu da protokol xatirinə yaradılan ünsiyyətdir.

Bu günlərdə isə Ermənistan Rusiyaya qarşı daha bir demarş edib. İrəvan oktyabrın 9-dan 13-dək Qırğızistanda keçirilən Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzv ölkələrin sülhməramlı qüvvələrinin birgə təliminə qatılmayıb. Bu barədə təşkilatın katibliyi məlumat yayıb. Təlim "Sarsılmaz qardaşlıq–2023" adı altında keçirilir. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, təlimlərə 200-dən çox xüsusi və zirehli texnika, hərbi nəqliyyat, qırıcı və döyüş təyyarələri, pilotsuz uçuş aparatları və döyüş katerləri cəlb olunub. Oktyabrın 9-da Qırğızistanın Issık-Kul gölü sahillərində yerləşən Edelveys poliqonunda təlimlərin açılış mərhələsi baş tutub. Təlimlərdə Qırğızistanla yanaşı, Rusiya, Qazaxıstan, Belarus və Tacikistanın hərbi kontingentləri iştirak edirlər.

Onu da qeyd edək ki, N.Paşinyan 2022-ci ilin noyabrında KTMT-nin Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının, yeni təşkilatın dövlət və hökumət başçıları sammitinin bəyannaməsini və Ermənistanı yardım üzrə birgə tədbirlər layihəsini imzalamaqdan imtina etmişdi. İrəvan öz mövqeyini sənədə Azərbaycanın "təcavüzkarlığı"na qiymət vermilməməsi ilə əsaslandırmışdı. 2023-cü ilin yanvarında Ermənistan öz ərazisində "Sarsılmaz qardaşlıq–2023" təlimini keçirməkdən də imtina etmişdi.

Ekspert rəyi

Orxan BAĞIROV,
Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar
Mərkəzinin baş elmi işçisi:

– Paşinyan hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən Qərbmeyilli siyasət yürüdü. Biz bunu onun bir çox addımlarında açıq-aydın hiss edirdik. Ancaq ilk dövrlərdə Rusiya ilə münasibətlər indiki kimi pis vəziyyətdə deyildi. Paşinyana qədər hakimiyyətdə olan şəxslər – Koçaryan və Sarkisyan Rusiyaya bağlı adamlar idilər. Rusiya onların hakimiyyətə gəlişində böyük rol oynamışdı. Ona görə də onların vasitəsilə Rusiya Ermənistan üzərində təsir imkanlarını saxlayırdı.

Paşinyan tamam fərqli formada hakimiyyətə gəldi. Burada daha çox erməni xalqının iradəsi rol oynadı. İnsanlar Koçaryan-Sarkisyan rejimindən bezmişdilər. Elə bunun nəticəsidir ki, Ermənistanın İkinci Qarabağ müharibəsində sarsıdıcı məğlubiyyətinə baxmayaraq, erməni xalqı yenə Paşinyanı seçdi. Belə deyək, onlar çox pisdənsə, pisi seçməli oldular. Paşinyan Rusiyaya qarşı çıxarkən daha çox erməni xalqına güvənir. Çünki hətta müharibə, ondan sonra baş verən hadisələr belə hayları Paşinyana qarşı çevirə bilmədi.

Rusofobiya gəldikdə isə bu, Ermənistanda hər zaman olub. İndi isə sadəcə, güclənib. Hətta İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə rusların fərdi qaydada Ermənistana kifayət qədər



dəstək göstərməsinə baxmayaraq, müharibəni uduzduqdan sonra rusların ünvanına ciddi tənqidlər səsləndirildi. Bu da ondan irəli gəlir ki, erməni xalqı hər zaman kimdənsə kömək umur.

Laçın yolu ətrafında yaşanan proseslər zamanı Rusiya sülhməramlılarından narazılıq daha da gücləndi. Qeyd edirdilər ki, sülhməramlılar öz funksiyalarını yerinə yetirmirlər. Ancaq erməni xalqı dərk etməirdi ki, bu məsələdə Rusiyanın əvvəlki potensialı yoxdur. Bildiyiniz kimi, Ukrayna müharibəsi Rusiyanı gücdən salıb. Digər tərəfdən, Rusiyanın yanaşması bu idi ki, erməni xalqı hakimiyyətə elə bir adam gətirib ki, o, Rusiyaya qarşı Qərbin göstərişlərini yerinə yetirir.

Bununla belə Ermənistanla Rusiya arasında güclü iqtisadi əlaqələr var. Ermənistanın Rusiyadan qopması, tamamilə ayrılması o qədər də asan məsələ deyil.

arasında danışıqların mümkünlüyünü nəzərdən keçirdiklərini bildirmişdi.

Nəhayət, Rusiyaya qarşı daha bir demarş Paşinyan bilavasitə özü nümayiş etdirib. Dünən Ermənistan baş naziri ilə Qırğızıstan Prezidenti Sadır Japarov arasında telefon danışıqları olub. Qırğızıstan liderinin mətbuat xidmətinin yaydığı məlumata görə, Paşinyan MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etməyəcəyini bildirib. "Telefon danışıqları zamanı Paşinyan təəssüflə bildirib ki, bir sıra şərtlərə görə MDB Dövlət Başçıları Sammitində iştirak edə bilmir", – deyir "İnterfaks" Qırğızıstan liderinin mətbuat xidmətinin məlumatından sitat gətirib.

Əlbəttə, Paşinyanın hansı şərtləri əsas gətirdiyi açıqlanmasa da, prosesləri izləyən diqqətli oxucu Ermənistan liderini Bişkeke hansı səbəbdən gətirmədiyini başa düşür. Rusiya–Ermənistan münasibətlərindəki soyuqluq və bizim yazımızın ana xəttini təşkil edən məqamlar Nikolun Rusiyanın əqidəsi altında keçirilən həmin tədbirlərdən imtinasının əsas səbəbləridir.

Səxavət HƏMİD
XQ

Avrasiyanın “Rəqəmsal İpək yolu”

Bu virtual marşrut Şərqdən Qərbə mənəvi dəyərlər daşıyacaq

Avropa ilə Asiya arasında Azərbaycan vasitəsilə rəqəmsal telekommunikasiya dəhlizini formalaşdıracaq “Rəqəmsal İpək yolu” (Digital Silk Way) layihəsi respublikamızla Orta Asiya ölkələri arasında iqtisadi əlaqələrin daha da genişlənməsi üçün yeni imkanlar yaradır. Hazırda həmin layihə regional və beynəlxalq təşkilatların diqqət mərkəzindədir.



Xatırladaq ki, bu rəqəmsal infrastruktur layihəsi haqqında bir müddət bundan əvvəl Tacikistanın paytaxtı Düşənbə şəhərində keçirilən Mərkəzi Asiya Dövlətləri Başçıları'nın V Məşvərət Görüşündə ətraflı bəhs olunub.

Prezident İlham Əliyev “Rəqəmsal İpək yolu” layihəsinin önəmini qeyd edərək fiber-optik infrastrukturun yaradılmasını ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın yeni sahəsi kimi yüksək dəyərləndirib və Azərbaycanın bu təşəbbüsü xüsusi diqqət mərkəzində saxladığını bildirib.

Yeri gəlmişkən, “Rəqəmsal İpək yolu” Avropanı Mərkəzi və Cənubi Asiya ilə birləşdirəcək müasir fiber-optik tranzit xəttinin yaradılması məqsədi ilə reallaşdırılan innovativ rəqəmsal infrastruktur layihəsidir. Bu layihə “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun təşəbbüsü ilə onun törəmə şirkəti “AzerTelecom” tərəfindən həyata keçirilir. Hazırda layihənin icrası yerüstü və sualtı marşrutlar üzə fiber-optik kabel xətlərinin çəkilməsi mərhələsindədir.

Layihədə nəzərdə tutulan tədbirlər başa çatdırıldıqdan sonra yüksək sürətlə məlumatların ötürülməsi reallaşacaq və bununla da magistral rabitə xətləri Avropa və Asiya arasında rəqəmsal əlaqənin qurulmasını təmin edəcək. Beləliklə, Qafqaz, Mərkəzi və Cənubi Asiya da daxil olmaqla bütün regionda rəqəmsallaşma özünün ən yüksək inkişaf mərhələsinə daxil olacaq, eyni zamanda, belə bir mövcud vəziyyət bu cür müasir rabitənin daha geniş yayılmasında mühüm rol oynayacaq. Onu da deyək ki, “Rəqəmsal İpək yolu” layihəsi regionun “Google”, “Amazon”, “Netflix” və digər global şirkətlər üçün potensial fəaliyyət istiqamətinə çevrilməsinə imkan yaradacaq.

Xəzər dənizinin dibi ilə Azərbaycanla Orta Asiya ölkələri arasında fiber-optik kabel xətlərinin çəkilməsi məqsədilə “AzerTelecom” şirkəti Qazaxıstanda tərəfdaşı olan “Kazakhtelecom” qurumu ilə birgə müəssisə yaradıb. Həmin müəssisə indiyədək layihənin müəyyən komponentlərini də uğurla başa çatdırıb.

Yeni yaradılan “AzerTelecom”– “Kazakhtelecom” birgə müəssisəsi Transxəzər Fiber–Optik Kabel Xəttinin tikintisi və istismarını da həyata keçirəcək. Azərbaycan–Qazaxıstan marşrutu üzrə Xəzər dənizinin dibi ilə

EKSPERT RƏYİ

Mirağa ƏHMƏDOV,
iqtisadçı-ekspert

“Rəqəmsal İpək yolu” layihəsi “Dubay Ekspo” ümumdünya sərgisində və “Capacity Middle East 2022” global telekommunikasiya tədbirində də təqdim edilib və beynəlxalq marağa səbəb olub. Layihənin məqsədi Azərbaycandan keçməklə, Avropa və Asiyayı birləşdirəcək telekommunikasiya dəhlizinin yaradılmasıdır. “NEQSOL Holding”in təşəbbüsü ilə “AzerTelecom” tərəfindən həyata keçirilən layihə ölkəmizdə informasiya texnologiyalarının və rəqəmsal ekosistemin inkişafı, eləcə də ölkənin regionun rəqəmsal mərkəzinə çevrilməsinə xidmət edir.

İndiyədək bir sıra beynəlxalq tərəfdaşlar tərəfindən layihəyə böyük maraq göstərilib. Bununla bağlı “Google”, “Cienna”, “Lumen”, “Neterra”, “China Telecom Global”, “China Mobile International”, “Vodafone Carrier Services”, “Turkcell Superonline”, “Vodafone Turkey”, “Batelco”, “STC” və digər iri beynəlxalq şirkətlərlə danışıqlar aparılıb. Layihə üzrə müxtəlif telekommunikasiya operatorları və təchizatçıları ilə əməkdaşlıq modelləri razılaşdırılıb və anlaşma memorandumlarının imzalanması nəzərdə tutulub.

Avropa ilə Asiya arasında Azərbaycan vasitəsilə formalaşan “Rəqəmsal İpək yolu” regionda rəqəmsallaşmanın



və bağlantı xidmətlərinin inkişafına mühüm töhfə verəcək. Global tədbirlərdə layihənin təqdimatı, faydalı müzakirələr və əldə olunan razılaşmalar beynəlxalq tərəfdaşların ciddi marağını göstərib. Ölkənin enerji və nəqliyyat mərkəzləri statuslarına əlavə olaraq, layihə Azərbaycanın regionda rəqəmsal mərkəzə çevrilməsinə də töhfə verəcək.

“Rəqəmsal İpək yolu” layihəsi 2020-ci ildə ABŞ-da “Global Strateji İnfrastruktur Liderlik Forumu”nda Asiyada beş ən yaxşı strateji infrastruktur layihələrindən biri kimi qiymətləndirilib.

“NEQSOL Holding”in tərkibində olan “AzerTelecom” Azərbaycanın aparıcı topdansaş telekommunikasiya operatorudur və ölkəni beynəlxalq internet şəbəkəsi ilə bağlayır. “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupu səkkiz ölkədə enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərir.

təkmilləşdirilməsi ilə bağlı fəaliyyətlərin davam etdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Həmçinin “2022–2026-cı illər üzrə Türk Dövlətləri Təşkilatı Strategiyası”nda da Xəzərin dibi ilə Trans–Xəzər fiber-optik kabel xəttinin icrasının sürətləndirilməsi, Avropa ilə Asiya arasında yüksək ötürmə gücünə sahib olacaq fiber-optik internet xəttinin qurulması prioritet vəzifə olaraq qeyd olunub.

Nəhayət, sözügedən təşəbbüs Avropa ilə Asiya arasında Azərbaycan vasitəsilə məlumat mübadiləsi ehtiyaclarını ödəyəcək region ölkələri üçün strateji əhəmiyyətli bir layihədir. Layihə ABŞ-da “Global Strateji İnfrastruktur Liderlik Forumu”nda Asiyada beş ən yaxşı strateji infrastruktur layihəsindən biri seçilib.

Vaqif BAYRAMOV
XQ



BP ölkəmizdə sosial layihələrə dəstəyini davam etdirir

Ötən illərdə bu məqsədlə 2,5 milyon manat vəsait xərclənib

BP şirkətinin ölkəmizin Qərb bölgəsində, Bakı–Tbilisi–Ceyhan əsas ixrac neft boru kəmərinin keçdiyi ərazilərdə reallaşdırdığı sosial layihələr barədə Gəncə şəhərinə və Samux rayonuna təşkil olunmuş mediatorda jurnalistlərə ətraflı məlumat verilib.

KİV təmsilçilərinə bildirilib ki, Azərbaycanda iri neft-qaz layihələrinin operatoru olan BP şirkəti tərəfdaşları ilə birlikdə bir sıra sosial təşəbbüslərə də yaxından dəstək verir, icmaların inkişafına sərmayələr yönəldir. Bakı–Tbilisi–Ceyhan əsas ixrac boru kəməri boyunca reallaşdırılan sosial layihələr bu baxımdan diqqəti xüsusilə cəlb edir.

BP və tərəfdaşları hesab edirlər ki, Xəzərdəki layihələrin uğurlu olması region ölkələri insanlarına onun əhəmiyyətli faydalar gətirməsindən asılıdır. Buna nail olmaq üçün BP və onun tərəfdaşları ölkəmizdə, o cümlədən həyata keçirilən əməliyyatların qonşuluğunda yerləşən icmalarla mühüm sosial investisiya layihələrini davam etdirirlər. Bu layihələr yerli potensialın yaradılması, təhsil, icmaların inkişafı, sahibkarlıq, ətraf mühit, idman, mədəni irsin tədqiqi və təbliği kimi sahələrə yönəlib.

Mediatorda qeyd edilib ki, cari ilin birinci yarısında BP və tərəfdaşları Azərbaycanda belə sosial investisiya layihələrinə 1 milyon dollardan artıq vəsait xərcləyiblər. Həmin layihələrə 13 təhsil proqramı, yerli bazarların yaradılmasını və sahibkarlığın inkişafını dəstəkləyən 4 layihə və ətraf mühit üzrə bir təşəbbüs daxil idi. Ümumilikdə isə, fəaliyyətə başladığı vaxtdan indiyədək BP şirkəti özünün və əməliyyatçısı olduğu birgə layihələrdəki tərəfdaşları adından ölkəmizdəki sosial sərmayə layihələrinə, təqribən, 109 milyon ABŞ dolları vəsait xərcləyib.

Ölkə iqtisadiyyatının güclənməsinə dəstək məqsədilə reallaşdırılan həmin layihələr ayrı-ayrı bölgələrdə yerli bazarların yaradılmasına və sahibkarlığın inkişafına önəmli töhfələr verir. “Gələcəyini qur”, “Yaşıl ürək”, “Şirin qızıl”, “Kənd yerlərində sahibkarlığa dəstək”, “Autizm Mərkəzinin potensialının gücləndirilməsi” və s. şirkətin tərəfdaşları ilə birlikdə həyata keçirdiyi sosial layihələrdəndir. Bu layihələrin coğrafiyası paytaxtın Qaradağ rayonundan başlayaraq Abşeron, Sumqayıt, Hacıqabul, Şirvan, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Ağcabədi, Goranboy, Gəncə, Samux, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa, Qazax, Daşkəsən və Şəkiyədək geniş bir ərazini əhatə edir. Bununla yanaşı, şirkət ötən müddətdə Qobustan, Xaçmaz və Qəbələ rayonlarında da bir sıra icma əsaslı layihələrə maliyyə dəstəyi və texniki yardımlar göstərib.

Sonda bildirilib ki, Şəmkir, Samux və Qobustan rayonlarında həyata keçirilən “Yaşıl ürək” və “Şirin qızıl” layihələri çərçivəsində ötən müddətdə 316 hektar ərazidə, ümumilikdə, 167 min 900 ağac əkilib. Sözügedən layihələrin əsas məqsədi torpaqların eroziyasının və səhrələşmənin qarşısını almaqla karbon tullantılarının kompensasiya olunmasıdır. BP və tərəfdaşlarının qonşu icmalarda bacarıq və səriştləri artırmaqla onların davamlı inkişafı üçün imkanların yaradılmasına dəstək olmaq öhdəliyinin bir hissəsi kimi, bu layihələrin icrasına indiyədək 2 milyon 496 min 100 manat xərclənib.

Mirbağır YAQUBZADƏ
XQ

“AzerGold” bu il 62,5 min unsiya “milli qızıl” verəcək



2023-cü ilin yanvar–sentyabr aylarında “AzerGold” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (QSC) tərəfindən 38,3 min unsiya qızıl hasil edilib. Ümumi istehsalın 36,4 min unsiyası ixracə yönəldilib.

“AzerGold” QSC-dən verilən məlumata görə, cari ilin 9 ayı üçün müəyyənləşdirilmiş qızıl hasilatı planı 6 faiz, qızıl ixracı planı isə 30 faiz artıq icra edilib. Ümumilikdə isə, bu il üçün 62,5 min unsiya qızıl hasilatı və ixracı planlaşdırılıb ki, bu da ötən ilin göstəriciləri ilə müqayisədə müvafiq olaraq 1 və 4,4 faiz çoxdur.

Nəzarət-kassa aparatları yeniləşdirilir

93 mindən çox müasir cihaz quraşdırılıb

Ölkə ərazisində indiyədək 93 min 230 ədəd yeni nəsil nəzarət-kassa aparatı (NKA) quraşdırılıb.

Dövlət Vergi Xidmətindən bildirilib ki, bu növ NKA-lardan istifadə hesablaşmaların daha şəffaf aparılmasına, malların qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınmasına və dövrriyyəyə nəzarətin təmin edilməsinə imkan yaradıb.

2023-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində yeni nəsil NKA-lar vasitəsilə qeydə alınan dövrriyyə 16 milyard manatdan çox olub ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 15,6 faiz çoxdur.



XQ

ARDNF-in Xəzər neftindən gəliri çoxalır

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu (ARDNF) cari ilin 9 ayı ərzində “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) və “Şahdəniz” yataqları üzrə gəlirlərini açıqlayıb.

Qeyd edilib ki, AÇG yatağından gəlirlər 5 milyard 234 milyon dollar, “Şahdəniz” yatağından (qaz və kondensat) isə 1 milyard 183 milyon dollar çatıb edib. Hər iki yatağın, ümumilikdə, gəlirləri 6 milyard 417 milyon dollarla çatıb.

O cümlədən, “Şahdəniz” yatağı üzrə kondensatın satışından əldə olunan gəlir 259 milyon 554 min dollar olub.

XQ



İpoteka və zəmanətli kreditlərin məbləği artıb

İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun xətti ilə indiyədək 47 min 117 ipoteka krediti verilib. Fondun vəsaitləri hesabına verilmiş ipoteka kreditləri üzrə məbləğ 2 milyard 812 milyon 260 min 364 manat təşkil edib.

Bu barədə XQ-yə adıçəkilən qurumdan məlumat verilib. Məlumatda, həmçinin bildirilir ki, ötən müddətdə ölkə üzrə dövlət xətti ilə 4055 mənzil kirayə verilib. Zəmanət və sub-sidiyalat verilmiş kreditin məbləği isə 380 milyon 639 min manat olub.

XQ



Təsir və əks-təsir

İsrailə raket basqını maliyyə-iqtisadi məkanı da titrətdi

Neft-qaz, qiymətli metallar bahalaşır, dollar möhkəmlənir

HƏMAS qruplaşmasının oktyabrın 7-də İsrail ərazisinə qəfil hücumu ilə tərəflər arasında başlanan hərbi əməliyyatlar dünya iqtisadiyyatına da öz təsirini göstərir. Artıq beynəlxalq mediada bu barədə yazılar verilir. “The Guardian” nəşri münəqişənin dünya iqtisadiyyatına təsir göstərməyə başladığını, neft və qızılın bahalaşdığını yazır. Nəşr, həmçinin belə bir şəraitdə dolların məzənnəsinin daha da möhkəmləndiyini xatırladaraq geosiyasi gərginliyin və vəziyyətin düzgün proqnozlaşdırılmaması səbəbindən investorların qiymətli metallara və ABŞ dollarına investisiya qoymağa üstünlük verdiklərini diqqətə çatdırır.



Ekspertlər bildirirlər ki, hazırda İsrailin dövlət bankı şəkele dəstək məqsədilə 30 milyard dollar satış elan edib. Çünki ölkədə hərbi əməliyyatların başlanmasından sonra milli valyutanın məzənnəsi səkkiz ilin ən aşağı səviyyəsinə düşüb.

Bildirilir ki, 1973-cü ilin oktyabrından indiyədək İsrailə Fələstin arasında bu şəkildə genişmiqyaslı hərbi toqquşma baş verməyib. Münəqişə davam edəcəyi və genişləncəyi təqdirdə isə dünya xammal bazarlarında, xüsusilə, neft bazarında qiymətlərin daha kəskin bahalaşacağı proqnozlaşdırılıb. Belə gözləntinin nəticəsidir ki, artıq heftənin ilk gündən başlayaraq, dünya bazarında qızıl və neftin bahalaşması diqqət çəkib. Londonun “ICE Futures” əmtəə birjasında “Brent” markalı neftin dekabr fuçerslərinin qiyməti 5,2 faiz artaraq pik həddə çatıb: bir barel neft 88,99 dollara satılıb. Daha sonra qiymətlər 86-87 dollar həddində sabitləşib.

Ekspertlər, vəziyyəti təhlil edərkən, İsrail–Fələstin müharibəsindən əvvəlki günləri də nəzərdən keçirirlər. Onlar savaşa başlayana kimi, “Brent” markalı neftin 11,3 faiz ucuzlaşdığını, bu göstəricinin isə cari ilin martından ötən müddətdə qeydə alınan ən aşağı göstərici olduğunu bildirirlər.

Xatırladaq ki, keçən həftə ərzində Azərbaycan nefti – “Azeri Light”-in (CIF) 1 barelinin orta qiyməti 94,616 dollara bərabər olub. Bu isə əvvəlki heftənin orta qiyməti ilə müqayisədə 5,97 dollar və ya 5,94 faiz az deməkdir.

Ekspertlərin fikrincə, Yaxın Şərqdə baş verən müharibələr hər zaman neftin bahalaşmasına gətirib çıxarıb. Məsələn, 1973-cü ildə Ərəb–İsrail müharibəsi dövründə neft dəfələrlə bahalaşmış, eyni zamanda, hətta ixracatçılar tərəfindən yanacaq satışı dayandırılıb.

Yaxud, 1990-cı ildə Fars körfəzində baş verən savaş neft qiymətlərində 240 faiz, 2003-cü ildə İraqdakı müharibə 45 faiz, 2011-ci ildə Liviyadakı qarşıdurma isə 40 faiz bahalaşma ilə nəticələnib və bu, az müddət sonra əvvəlki məcraya qayıdıb.

Bu məqamda “Reuters” agentliyinin bir məlumatını da xatırlatmaq istərdik. Agentlik bildirir ki, İsrailin Energetika Nazirliyi “Chevron Mediterranean Limited” şirkətinə ölkənin şimal sahillərində yerləşən “Tamar” dəniz qaz yatağının bağlanması ilə bağlı göstəriş verib. Lakin bu prosesin nə qədər davam edəcəyi və belə bir qərarın hansı səbəblə əsaslandırıldığı göstərilməyib.

Hələlik isə heftənin əvvəlində Avropada birjada qazın qiyməti avqust ayından bəri ilk dəfə olaraq min kubmetr üçün 500 dolları ötür. Buna “Chevron” şirkətinin Avstraliyadakı LNG zavodlarında işçilərin tətilinin tezliklə bərpası və İsraildəki “Tamar” qaz yatağında hasilatın dayandırılması ilə bağlı xəbərlər səbəb olub. Sentyabrda Avropada qazın orta alış qiyməti min kubmetr üçün 417 dollar, oktyabrın ötən günlərində isə 412 dollar təşkil edib.

“Reuters”, eyni zamanda, yatağın 2009-cu ildə kəşf edildiyini, layihənin tərəfdəşlərinin “Chevron Mediterranean Limited” (25 faiz), “Isramco” (28,75 faiz), “Tamar Petroleum” (16,75 faiz), “Mubadala Energy” (11 faiz), “Tamar Investment 2” (11 faiz), “Dor Gas” (4 faiz) və “Everest” (3,5 faiz) olduğunu bildirib. Agentlik, həmçinin ehtiyat anbarın Hayfadan 90 kilometr qərbdə, dəniz səviyyəsindən 5 min metr dərinlikdə yerləşdiyini, hər 6 quyudan hasilatın sutkada 7,1-8,5 milyon kubmetr təşkil etdiyini də vurğulayıb.

V.BAYRAMOV
XQ

Ekspert rəyi



İlham ŞABAN,
Neft Araşdırmaları
Mərkəzinin rəhbəri

Şübhəsiz ki, hərbi münəqişə regionda sabitliyi pozur, lakin İsrail–HƏMAS savaşı kimi hadisələr, bir qayda olaraq, neft bazarına yalnız qısamüddətli təsir göstərir. Bu fikrin təsdiqi olaraq, bəzi məqamlara diqqət yönəltmək istərdim. Belə ki, neft qiymətləri yeni heftənin əvvəlində kəskin yüksəlib. Londonun “ICE Futures” əmtəə birjasında “Brent” markalı neftin dekabr fuçerslərinin qiyməti 5,2 faiz artaraq pik həddə – bir barel 88,99 dollara satılıb. Lakin ticarət məlumatları göstərir ki, az sonra artım 3,48 faizə qədər azalıb və neft müqavilələri bir barel üçün 87,59 dollara başa gəlib.

“BCS World of Investments”-in ekspertləri də qeyd ediblər ki, neftin qiymətinin dinamikasının dəyişməsinə səbəb Yaxın Şərqdə gözlənilmədən başlanan münəqişənin neft tədarükünə ola biləcək risklərin artımından qaynaqlanıb.

Ümumiyyətlə, son onilliklərin təcrübəsi göstərir ki, Yaxın Şərqdəki hərbi münəqişələrin neft bazarına təsirləri qısamüddətli olur. Oktyabrın 7-dən başlanan HƏMAS–İsrail münəqişəsi nəticəsində oktyabrın 10-da səhər hərraclarda neftin dekabr fuçerslərinin qiyməti qısa müddətdə 89 dollara qədər yüksəlib, daha sonra yenidən aşağı düşərək 86 dollara enib.

Bu münəqişədə əsas təhlükə kimi İranın HƏMAS-a real dəstək verməsinin təsdiqlənməsi, İsrail və ABŞ tərəfindən bu dövlətə qarşı tədbir görüldür, Hörmüz boğazından neft tankerlərinin keçidinin qarşısını almaları, yaxud həmin tankerlərin sayının məhdudlaşdırılması qeyd olunur. Lakin münəqişənin başlanmasından ötən müddətdə məlum olub ki, İran hər nə qədər siyasi bəyanatlarla HƏMAS-ı dəstəkləsə də, bu, praktik müstəviyə keçməyib. Yeni, Tehran İsrailə qarşı açıq hərbi güc təbiiqi niyyətində olmayıb. Bu amil isə bazarda qiymətlərin sabitləşməsinə təsir göstərib.

Qayıdışın akkordları

İşğaldan azad edilən ərazilərdə sosial-iqtisadi sahələrin bərpasına yerli və xarici biznes nümayəndələrinin investisiya qoymaları üçün əlverişli mühitin yaradılması qarşıya mühüm vəzifə kimi qoyulub. Bu məqsədlə 2022-ci il noyabrın 16-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı” təsdiqlənib.

Sənədin əsas hədəflərindən biri azad olunmuş ərazilərdə iqtisadiyyatın yenidən qurulması üçün yeni investisiyaların cəlb olunması ilə sahibkarlıq mühitinin formalaşdırılmasıdır. Bu barədə iqtisadçı –ekspert Günay Quliyeva dedi:

– Sahibkarlıq mühitinin əlverişliliyini artırmaq və biznes fəaliyyətinin inkişafına dəstək vermək Dövlət Proqramının əsas məqsədlərindən biridir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionunun bərpa və yenidənqurma işləri üçün 2021-ci ildə 2,2 milyard, 2022-ci ildə 2,7 milyard manat vəsait ayrılıb. 2023-cü ilin büdcəsində isə işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası üçün 5 milyard manat nəzərdə tutulub. Ayrılmış məbləğin əksəriyyəti Qarabağ

latına üzv və müşahidəçi ölkələrin payına düşür. Türkiyə, Rusiya, Qazaxıstan və Macarıstandan olan sahibkarlar Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə investisiya qoymağa xüsusən maraqlılırlar. Dövlət tərəfindən müəyyənlanmış sahibkarlığa dəstək mexanizmləri qısa müddətdə bu ərazilərdə biznes fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən hüquqi və fiziki şəxslərin sayını daha da artıracaq. Sahibkarlığın inkişafı isə inşaat sahəsinin, kənd təsərrüfatının, aqrar və toxuculuq sənayesinin, heyvandarlığın, ümumilikdə isə, iqtisadiyyatın bütün sahələrinin dirçəlməsinə təkan verəcək. Belə ki, Ağdam rayonunda Ağdam Sənaye Parkı, Cəbrayıl rayonunda isə “Araz Vadisi İqtisadi Zonası” Sənaye

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur
özəl təşəbbüslərin meydanıdır
Kiçik və orta sahibkarlıq bölgədə
iqtisadiyyatın aparıcı sahəsi olacaq

və Şərqi Zəngəzurdə aparılan quruculuq işlərinə, hərbi potensialımızın güclənməsinə yönəldilib.

Bundan başqa, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə sahibkarlıq fəaliyyətini təşviq etmək üçün zəruri addımlar atılıb. Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Prezidenti tərəfindən “İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” 2021-ci il 10 dekabr tarixli sərəncam imzalanıb. Sərəncamın icrası ilə bağlı “Sosial siqorta haqqında” Qanunda dəyişiklik edilib. Həmin dəyişikliklə düşməndən təmizlənən yaşayış sahələrində fəaliyyət göstərən sahibkarlar ödədikləri məcburi dövlət sosial siqorta haqlarını dövlət büdcəsi hesabına subsidiya vasitəsilə geri ala biləcəklər.

Dəyişikliyə əsasən, rüb ərzində siqortaedənin vəsaiti hesabına muddlu işdən gəlir əldə edilən siqortalanıqların xeyrinə ödənilmiş məcburi dövlət sosial siqorta haqları da 10 il müddətində dövlət büdcəsindən subsidiyalaşdırılacaq. Subsidiyalaşdırma prosesi mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə fəaliyyət göstərən işğə-türənlər tərəfindən işçilər üçün ödənilən

Parkı yaradılıb. Zəngilan, Qəbələ, Füzuli və Xocavənd rayonlarının isə, əsasən, kənd təsərrüfatı inkişaf etdirilib.

İqtisadçı-ekspert Mahir Zeynalov isə dedi ki, Ağdam Sənaye Parkı və “Araz Vadisi İqtisadi Zonası” Sənaye Parkında (bir neçə müəssisənin 2024–2025-ci illərdə istifadəyə verilməsi planlaşdırılır) fəaliyyət göstərən və açılması nəzərdə tutulan sənaye müəssisələrinin əksəriyyəti kiçik və orta biznesə aiddir. Bu müəssisələrin Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının iqtisadi həyatında mühüm rolu olacaq:

– Azərbaycan iqtisadiyyatında kiçik və orta sahibkarlığın rolu böyükdür. Buna görə, ölkə başçısı tərəfindən müxtəlif zamanlarda kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi və dəstəklənməsi ilə əlaqədar müxtəlif fərman və sərəncamlar verilib, strateji yol xəritələrində prioritet istiqamətlərdən biri kimi daim diqqətdə qalmışdır.

Onların iqtisadiyyatda bu dərəcədə önəmli çəkiyə sahib olması isə xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır. Daha az investisiya ilə daha çox istehsal və məhsul müxtəlifliyi əldə edilir. Eyni zamanda, iqtisadi dədəllənmələr kiçik və orta sa-



sosial siqorta haqları 2026-cı ilədək tam olaraq dövlət tərəfindən subsidiyalaşdırılacaq. 2026-cı ildən başlayaraq, 3 il ərzində subsidiya faizi 80, sonrakı 2 ildə 60, daha sonra isə 40 faiz təşkil edəcək.

Eyni zamanda, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadi fəaliyyəti canlandırmaq üçün vergilərlə bağlı güzəştlər də mövcuddur. Sahibkarlar qeydiyyatdan alındıqları tarixdən etibarən 10 il müddətinə əmlak, torpaq, gəlir və ya mənfəət vergisindən, istehsal məqsədilə idxal etdikləri texnikanın, texnologiyaların və qurğuların idxalı zamanı ƏMDV-dən və 10 il müddətinə gömrük rüsumlarından azad olunurlar. Onlar üçün təbiiqi edilən güzəştlərdən biri də kreditlərin verilməsi ilə bağlıdır. Bu kreditlər dövlət səviyyəsində dəstəklənir.

Görülən tədbirlər isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında fəaliyyət göstərən məqsədilə olan iş adamlarının sayını artırır. Azad edilmiş ərazilərdə biznes qurmaq istəyən sahibkarların, o cümlədən xarici iş adamlarının biznes layihələrinin qəbulu üçün 1500-dən artıq mərcuati müvafiq formaya uyğun qeydə alınıb.

Bu barədə İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyindəki Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov dedi:

–Müraciətlərin 500-ə qədər xarici iş adamlarından daxil olub. Xarici müraciətlərin yarımından çoxu Türk Dövlətləri Təşki-

həbkarlığa daha az təsir göstərir. Çünki böhran dövründə iri müəssisələrin müfəlisləşməsi ölkə iqtisadiyyatındakı böhranı daha da dərinləşdirir. Lakin kiçik və orta sahibkarlıq müəssisələrində belə risklər daha aşağıdır. Əgər iri şirkətlər ölkədə elmi-texniki tərəqqinin və istehsal potensialının səviyyəsini müəyyən edirsə, kiçik və orta sahibkarlıq müəssisələri ölkənin sosial-iqtisadi sabitliyini və inkişafını təmin edir. Bu kimi xüsusiyyətlər kiçik və orta sahibkarlığı Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun iqtisadiyyatında vacib problemlərin həllində əsas iştirakçı olmasına imkan verir.

Bu səbəbdən də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kiçik və orta sahibkarlığa daha çox üstünlük verilir. Məşğul əhalinin çoxu da bu müəssisələrdə çalışacaqlar.

Beləliklə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kiçik və orta biznesin inkişafı iqtisadiyyatın diversifikasiyası, rəqəbatqabiliyyətliliyinin artırılması, məşğulluğun təmin edilməsi, istehlak mallarına olan tələbatın yerli resurslar hesabına ödənilməsi və iqtisadi inkişafın təmin edilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun iqtisadi inkişafının təmin edilməsində əsas hərəkətverici amilə çevrilir.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ

Ağdam

Yeni təhlükə

Avrasiyada Afrika taunu baş qaldırıb

Rusiyanın Primorsk diyarında Afrika taunu baş qaldırıb. Bu vaxtdək, təxminən, 5 min yoluxmuş donuz yandırılıb. Bu barədə Heyvan Xəstəliklərinə Nəzarət üzrə Ussuriya Baytarlıq Stansiyası məlumat yayıb. Bildirilir ki, hazırda ərazidə Afrika donuz taunu ilə bağlı karantin təbiiqi olunub.



Məlumatda qeyd edilir ki, klassik donuz taunu – donuzların virus xəstəliyi olub, qızdırma, qan damarlarının və qanyaradıcı orqanların zədələnməsi, yoğun bağırsağın selikli qişasının iltihabı ilə xarakterizə olunur. Bu xəstəlik təsərrüfatlara böyük iqtisadi ziyan vurur: heyvanlar 80 –100 faiz məhv olur. Kütləvi qırılmalardan sonra binaların dezinfeksiya edilməsinə, heyvanların utilizasiyasına, karantin tədbirlərinə külli miqdarda vəsait xərclənir.

Virus insanlar üçün təhlükə yaratmasa da infeksiya daşıyıcısı ola bilər. Taunlar arasında bu xəstəlik daha təhlükəli sayılır.

Afrika donuz taunu digər ölkələrdə

də yayılıb. Ermənistanda epidemiyanın aşkarlanması ilə əlaqədar komissiya, karantin məntəqələri yaradılıb. Bölgədə donuz əti satışına nəzarət gücləndirilsə də, yerli əhali onu satmaqda davam edir.

Xəstəlik Kiyevin Qolosevskiy rayonunda Konça–Zaspa meşə parkının ərazisində də qeydə alınıb. 10 kilometr radiusda bölgədə karantin təbiiqi edilib. Diri donuzların, baytarlıq sənədləri olmayan ətlərin ticarəti, habelə mal-qaranın yeridilməsi və yığılması ilə yarmarkaların keçirilməsi qadağan edilib.

Rumıniyanın Sibiu rayonunda da Afrika donuz taunu epidemiyası aşkar edilib. İri fermada bütün heyvanlar evtanaziyaya edilib, 10 kilometrlik zonada sanitar postları qurulub.

Moldovanın Ukrayna ilə sərhədə yaxın ev təsərrüfatlarında da xəstəlik aşkar edilib. Epidemioloqlar ölkəyə virusla çirkənlənmiş məhsulların gətirildiyini güman edirlər. Yaponiyada isə 1992-ci ildən bəri ilk dəfə olaraq ölkənin cənub-qərbindəki böyük Kyuşu adasında xəstəlik aşkarlanıb. 10 minə yaxın heyvan məhv ediləcək.

Görəsən, bu xəstəlik ölkəmizə gələ bilərmi? Mütəxəssislər bildirirlər ki, istənilən virus təhlükəlidir. Sadəcə, hər bir virusun yayılma dinamikası var. Dünyada taun epidemiyaları olub və bunlar daha çox çirkənlənmiş ərazilərdə baş verib. Bu xəstəlik məqsədyönlü şəkildə də yayıla bilər. İndiki taunun Ukrayna sərhədində aşkarlanması virusun süni laboratoriyada yaradılması və ondan bioloji silah kimi istifadə edilməsi ehtimalı doğurur.

Avrasiya məkanında yayılan taunun ölkəmizə gəlməsi mümkündür. İnsanlar



və gətirilən qida məhsulları xəstəlik daşıyıcısı ola bilər. Hələ ki, taun ölkəmizdə aşkarlanmayıb. Qabaqlayıcı tədbirlər isə zəruridir.

Z.HÜSEYNOVA
XQ

Görkəmli alim Aida İmanquliyevanın xatirəsi anıldı



Oktyabrın 10-da AMEA akademik Ziya Bünyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun kollektivi görkəmli şərqşünas, filologiya elmləri doktoru, professor Aida İmanquliyevanın anadan olmasının 84-cü ildönümündə alimin məzarını ziyarət edib, xatirəsini dərin ehtiramla anıb, məzarı üzərinə əklil qoyub.

AMEA-nın Şərqşünaslıq İnstitutunun baş direktoru, akademik Gövhər Baxşəliyeva çıxış edərək Aida İmanquliyevanın öz fundamental tədqiqatları ilə təkcə Azərbaycan şərqşünaslığını deyil, eyni zamanda, dünya şərqşü-

naslığını zənginləşdirdiyini, inkişaf etdirdiyini deyib. Bir alim kimi Aida xanımın maraq dairəsinin geniş və çoxşaxəli olduğunu deyən G.Baxşəliyeva onun çoxsaylı elmi araşdırmalarının əsas tədqiqat obyektinin ərəb məhcər

ədəbiyyatı olduğunu, Şərq-Qərb qarşılıqlı ədəbi əlaqə və təsirini araşdırdığını söyləyib.

Görkəmli alimin elmi və təşkilati fəaliyyətindən danışan Gövhər Baxşəliyeva Aida xanımın elmin bütün enişli-yoxuşlu yollarını pillə-pillə keçdiyini, öz zəhməti, istedadı, zəkası, qabiliyyəti sayəsində kiçik elmi işçidən baş elmi işçi, şöbə müdiri, elmi işlər üzrə direktor müavini və Azərbaycan Elmlər Akademiyası Şərqşünaslıq İnstitutunun direktoru vəzifəsində yüksəldiyini qeyd edib. G.Baxşəliyeva Aida xanımın həyatdan erkən getməsinin onun həmkarlarını və tələbələrini hədsiz kədərləndirdiyini və sarsıtdığını söyləyib, alimin əziz xatirəsinin onların qəlbində əbədi yaşayacağını deyib.

AMEA-nın Qadınlar Şurasının sədri, Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun şöbə müdiri, professor Rəna Mirzəzadə və Şərqşünaslıq İnstitutunun əməkdaşları görkəmli alim Aida İmanquliyevanın Azərbaycan ərəbşünaslığına böyük töhfələr verdiyini söyləyib, onun itkisinin tək şərqşünaslığın deyil, bütövlükdə Azərbaycan elminin böyük itkisi olduğunu qeyd ediblər.

XQ

Ulu öndərin azad mediaya dəstəyi

Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) regionşünaslıq kafedrası və Azərbaycanşünaslıq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Heydər Əliyev və Azərbaycan mediası" adlı dəyirmi masa keçirilib.



Tədbirdə "Ulduz" jurnalının baş redaktoru, Prezident təqaüddüsi, Əməkdar jurnalist, şair–publisist Qulu Ağsəs medianın, xüsusilə, mətbuatın inkişafında Ulu öndərin əvəzsiz rolundan bəhs edib. Qonaq bildirib ki, 90-cı illərin əvvəllərində respublikada yaranmış gərgin və xaoslu vəziyyət Azərbaycan mətbuatından da yan keçməmişdi. Məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin gərgin səyləri nəticəsində Azərbaycan mediası dövlət qayğısı ilə əhatə olunub və mətbuatımız dinamik inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Qəzetlərin nəşriyyata bərcləri silinib, senzura ləğv olunub və s.

"Ulduz" jurnalının nəşr şöbəsinin

müdiri, yazar, publisist Taleh Mansur çıxışında qeyd edib ki, müasir dövrdə medianın ən ümdə vəzifələrindən biri xarici dilləri bilən gənc qələm sahiblərinin yaradıcı potensialından səmərəli istifadə etmək, onların analitik yazılarının beynəlxalq arenaya çıxarılması üçün yollar aramaqdır. Hazırkı informasiya müharibəsi şəraitində bunun böyük əhəmiyyəti var.

Tədbirdə Ulu öndərin jurnalistlərlə görüşləri haqqında videoçarx nümayiş olunub. Sonda tələbələrə "Ulduz" jurnalının müxtəlif nömrələri hədiyyə edilib.

XQ

Türk Dövlətləri Təşkilatı tarixi irsi qorumağa çağırır

Bakı konfransında Türk Abidə Menecerləri Şəbəkəsi təsis ediləcək



Düənə Bakıda "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memari Qoruğu İdarəsinin və Türk Dövlətləri Təşkilatının təşkilatçılığı ilə "Yaşanılabilən və Dayanıqlı İrs Şəhərləri" mövzusunda beynəlxalq konfransın açılış mərasimi olub.

"İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memari Qoruğu İdarəsinin İdarə Heyətinin sədri Şahin Seyidzadə Azərbaycan ərazisində mövcud olan maddi mədəniyyət nümunələrinin qorunması tarixi və gediş barədə məlumat verərək bildirib ki, bu məsələ ulu öndər Heydər Əliyevin 1969-cu ildən ölkəyə rəhbərlik etməsindən sonra dövlət qayğısı ilə əhatə olunub. 1977-ci ildə Bakı şəhərində İçərişəhərin tarixi hissələri tarix-memari qoruğu elan edilib. Müstəqillik illərində isə Prezident İlham Əliyevin fərman və sərəncamlarına əsasən, qoruq ərazisində tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması üçün daim müvafiq tədbirlər həyata keçirilir.

Türk Dövlətləri Təşkilatının baş katibinin müavini Sədi Cəfərov təşkilatın böyük mədəni irsimizin qorunması və gələcək nəsillərə ötürülməsində böyük rol oynadığını vurğulayıb. Həmçinin

təşkilatın beynəlxalq qurumlarla əməkdaşlığa böyük önəm verdiyini diqqətə çatdırıb.

Konfransda mədəniyyət nazirinin müavini Səadət Yusifova, Turizm Agentliyi sədrinin müavini Azadə Hüseynova, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti Şahin Mustafayev, TÜRKSOY Baş Katibinin müavini Sait Yusuf, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun Layihə rəhbəri Nuri Aksu, Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri, UNESCO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının Baş katibi Seymur Fətəliyev, Mədəni Mülkiyyətin Qorunmasının və Bərpasının Öyrənilməsi üzrə Beynəlxalq Mərkəz təşkilatının (ICCROM) direktoru Josef Kinq və Ümumdünya İrs Şəhərləri Təşkilatının baş katibi Mikael dö Tiz (video müərialet) çıxışlarında mədəni və mənəvi

irsin qorunub zənginləşdirilməsi ilə bağlı qabaqcıl dünya təcrübəsindən, qarşıda duran ümum bəşəri vəzifələrdən söhbət açıblar.

Beynəlxalq konfransda tarixi şəhərlərin idarə olunması, tarixi abidələrin konservasiya və bərpası, eləcə də davamlı turizm, tarixi şəhər və qoruqlarda rəqəmsal transformasiya, muzey işinin təşkili və sair mövzular üzrə müzakirələr aparılıb. Konfrans "Təsirlərə davamlı və dayanıqlı İrs Şəhərləri/Abidələri: Mədəni mühitin abidələrin effektiv idarəçiliyi və konservasiyası vasitəsilə canlandırılması", "İrs Şəhərlərində/Məkanlarında Turizmin davamlı inkişafı", və "İrs şəhərlərinin muzeyləri innovativ və yaradıcı məkanlar kimi" mövzularda tematik panellərlə davam edib.

Oktyabrın 13-dək davam edəcək konfransda Türk Dövlətləri Təşkilatının Türk Abidə Menecerləri Şəbəkəsinin təsis edilməsinə dair Bakı Bəyannaməsi imzalanacaq.

XQ

Bu gün 21 ailə də doğma Füzuliyə qovuşdu



Düənə Qaradağ rayonundakı "Qobu park 3" yaşayış kompleksindən yola salınan növbəti köç qarovu Füzuliyə çatıb. 21 ailə olmaqla 88 nəfər sakin doğma yurduna qovuşub.

Füzuli şəhərinə çatan ailələr Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Prezidentin xüsusi nümayəndəliyinin əməkdaşları tərəfindən böyük coşğu ilə qarşılanıb. Onlar sevinc hissi ilə mənzil

lərinin açarlarını təhvil alıblar.

Bununla da Füzuli şəhərində 165 ailə olmaqla, 602 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib. Qarşıdakı günlərdə Füzuli şəhərinə ailələrin köçürülməsi davam edəcək.

XQ

Media və vətəndaş cəmiyyətində ictimai nəzarət



Oktyabrın 10-da Medianın İnkişafı Agentliyi və Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Açıq hökumətin təşviqində və korrupsiyaya qarşı mübarizədə medianın rolu" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib. Müzakirədə media və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının nümayəndələri iştirak ediblər.

Medianın İnkişafı Agentliyi media subyektləri və jurnalistlərlə iş şəbəkəsinin müdiri Natig Məmmədli qeyd edib ki, ölkə Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə "Korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022–2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət

Planı" və "Açıq hökumətin təşviqinə dair 2020–2022-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı" təsdiq edilib. Qeyd olunan sənədlərdə dövlət qurumları ilə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində fəaliyyət göstərən vətəndaş cəmiyyəti institutlarının əməkdaşlığının daha da

gücləndirilməsi və birgə layihələrin həyata keçirilməsi xüsusi istiqamət olaraq müəyyənləşdirilib. Bu yöndə mütəmadi müzakirələrin təşkilinin vacibliyini və KİV-in ictimai nəzarətçi funksiyasını həyata keçirdiyini vurğulayan şöbə müdiri bildirib ki, media etikasına jurnalist peşəkarlığının əsas prinsipi olduqda bu funksiyanın icrasını təmin etmək daha səmərəli olacaq.

Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin layihələrin idarəedilməsi departamentinin müdiri Elnur Bağırılı da korrupsiyaya qarşı mübarizədə və ictimai nəzarətin həyata keçirilməsində media subyektlərinin və qeyri-hökumət təşkilatlarının əhəmiyyətli rolunu qeyd edib, onların dövlət orqan və qurumları ilə tərəfdaşlıq əsasında həyata keçirdiyi tədbirlərin vacibliyini vurğulayıb.

Müzakirələrdə medianın ictimai müzakirənin mütəmadi təşkil olunduğu bir platformanı təmin etməsi ilə bağlı diskussiya aparılıb, ictimai nəzarət mexanizminin institusional hal alması üçün təkliflər irəli sürülüb.

XQ

QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Agentliyinin növbəti grant müsabiqələri

Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi 2024-cü il üzrə kiçik, orta və böyük grant müsabiqələrini elan edib.

Agentlikdən XQ-yə bildirilib ki, hər 3 müsabiqə üzrə QHT-lərin layihə təkliflərinə dair sənədlərin qəbuluna 2023-cü il noyabrın 10-da başlanacaq. Müraciət üçün son tarix 2023-cü il dekabrın 10-dur. Sonra layihə təkliflərinə dair sənədlərin ekspertizası aparılacaq, təhlil ediləcək və qaliblər müəyyənləşdiriləcək. Müsabiqənin nəticələri 2024-cü ilin fevralında elan olunacaq.

Kiçik qrantlar 15 min, orta qrantlar 30 min, böyük qrantlar isə 50 min manat məbləğində müəyyən edilib. Müsabiqələr 5 kateqoriya üzrə mövzuları əhatə edir. Müsabiqə üçün 1 mövzu seçilməsi arzu edilir. Şəxsən, poçtla və ya e-poçt vasitəsilə təqdim olunan layihə təkliflərinə dair sənədlər qəbul olunmur.



Müsabiqənin şərtləri və qaydaları ilə ətraflı tanış olmaq istəyənlər Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

Yasamalı rayonu, Hüseyn Cavid prospekti, 520-ci məhəllə, ev 20.
office@ngoagency.gov.az (+994 12) 493-15-81.

XQ

Azərbaycan Milli Teatrı – 150

Akademik Milli Dram Teatrının bədii rəhbəri, Əməkdar incəsənət xadimi Mehriban Ələkbərzadə ilə söhbətimiz onun son illərdəki yaradıcılıq uğurları barədədir.

– **Ötən mövsüm sizin üçün çox düşərli oldu, Gənc Tamaşaçılar Teatrının baş rejissoru kimi, bu sənət ocağının 95-ci mövsümündə hazırladığınız “Kod adı V.X.A” tamaşası böyük maraqla qarşılandı. Həm mövzu, həm də quruluş baxımından ciddi, baxımlı bir tamaşa ərsəyə gəlib. Bu ideya haradan yaranmışdı?**

– Truppanın bu gücü və həvəsi məni sevindirdi. 4 saatlıq tamaşa və iki gün ardıcıl eyni tamaşanı oynamaq teatr tarixində ilk dəfə idi. Sənət baxımından isə mənim o repressiyaya uğramış qadınlar qarşısında bir borcum vardı. Bu işlə onlara “biz sizi xatırlayırıq, unutmamışıq” demək istədim. Həyatın ən dərin burulğanına düşən ən mərd qadınlar

Akademik Dram Teatrı yeni yaradıcılıq yolunda

– Əvvəl əsərin yazılmasından başlayım, mən həm də əsərin müəllifi kimi, o yolu 22 il əvvəldən başlamışam. 2000-ci ildən bu mövzuya dönə-dönə müraciət etmişəm

– **Repressiyaya uğramış ziyalılar və onların xanımları son illər yaradıcılığınızın ana xəttini təşkil edir.**

– Elədir, “Qırmızı terror–Mircəfər Bağirov” filmindən sonra bu mövzuya marağım artdı. Mövzunu işləyəndə düşündüm ki, mütləq repressiyaya uğramış kişilərin xanımları barədə yazacam. 1937-ci ildə, xüsusi maddə ilə “vətən xainləri”nin ailə üzvləri sürgünə göndərilir, cəzalandırılırdı. Məni bu günahsız qurbanların özərlərindən çox ailələri düşündürdü. Onların 90 faizi ailəsindən imtina etməyənlər idi. Halbuki rəsmi surətdə ayrılan, ailəsindən imtina edən repressiyaya uğramırdı. İmtina etsəydilər, onlar da sürgün olunmazdılar. Bu mövzu mənim içimdə uzun illər yol gəlirdi. Gənc Tamaşaçılar Teatrına baş rejissor təyin olunanda düşündüm ki, 80 nəfərlik böyük trupa ilə bu mövzunu işləmək olar. Orada elə aktyor var idi ki, illərlə səhnəyə çıxmamışdı – 20 il tərəf müqabil olmayan aktyorlar var idi. Bütün truppanı ayağa qaldıraraq yaradıcılıqlarına nəzər yetirmək üçün irihəcmli bir iş olmalı idi. Mövzu da artıq yetişmişdi.

37-ci il, 37 qadın məsələsini uzun müddət planlaşdırmadığım halda özü formalaşdı. Ən ideal vəziyyət yaranmışdı, həm aktyor sayı, həm teatrın özünün ab-havası, mövzu, qadınlar. Hansı teatrda 37 aktrisa tapmaq olar? Bütün bunlar hamısı cəm oldu. Əlbəttə ki, teatrın direktoru Nahide İsmayilzadə də bu böyük işin altına məmnuniyyətlə çiyinlərini verdi. Düzdür, dövlət sifariş idi, amma texniki problemlər də yox deyildi. Teatr bütün gücünü topladı və biz bu işi gördük.

Truppaya çox minnətdaram, ağır rejim idi, tamaşa 4 saat çəkirdisə, görün, bir gündə iki dəfə məşq etmək nə demək. Fasilə ilə 9-10 saat məşq edirdik. Hər gün və neçə ay ardıcıl işlədik. Truppa çox işlək tələblərə dözümlü idi. Hamı gücü çatacaq qədər iş gördü.

– **Tamaşaçı üçün də asan deyildi, ağır tamaşa idi. Hamı bütün enerjisini sərf edib baxırdı, sona insanın enerjisi qalmırdı. Görün, səhnədəkilər necə yorulurdu, sonda bu hiss olunmurdu. Alışqa çıxanda hamı şən, gümləh görünürdü.**



üçün bu işi görə bildiyimə görə çox xoşbəxtəm.

– **Mövzu kino üçün idealdır, məsələn, Qazaxıstanda Akmoladüşərgəsində çəkilmiş bir film nəzərdə tuturuq.**

– Haqlısınız, əslində, bu əsər ilk dəfə kinopovest kimi yazılmışdı. 2011-ci ildə o cür çap olunub. Sadəcə, elə bir zamana düşdü ki, pyes kimi yenidən işlədim.

– **Tamaşanın uçuğu sizi Akademik Dram Teatrına bədii rəhbəriyə gətirdi. Burada sizi çox işlər gözləyir. Nədən başlayınız?**

– Bəli, 2023-cü ilin may ayının sonundan buradayam. Akademik Milli Dram Teatrı doğma teatrımdır. Burada 25 il çalışmışam. Tələbəlik illərindən bu teatrda olmuşam. Diplom işim, ilk tamaşalarım burada oynanılıb. Ona görə də yeni təyinatım gözənilməz olmadı. Müxtəlif teatrlarda çalışmışam, Musiqili Teatrda, “Yuğ”da, Gənc Tamaşaçılar Teatrında. Azərbaycan teatri bir məkandır, hansında olmağımızdan asılı olmayaraq, səhnə yaradıcılığı ümumi prosesdir.

Bu teatra çətin vaxtda gəldim, ana teatr statusunu ona yenidən qaytarmaq lazımdır. Baş teatr bütün qalan teatrlar üçün mayak olduğunu sübut etməlidir. Teatr var, truppa var, kifayət qədər peşakarıdır. Yeter ki, zəruri işlər görülsün. Əlbəttə, 1-ci repertuar məsələsidir. Akademik teatrda tamaşasının qoyulmasını istəyən dramaturq həddən çoxdur. Bu teatrın səhnəsi sınaq meydanı deyil, modern dramaturgiyaya yer verilməsi, eksperiment və sınaq üçün də meydan

lazımdır, ona görə, kiçik səhnədə kast etməyə başladım. Gənc müəlliflərin, aktyor və rejissorların, teatr bəstəkarlarının, rəssamlarının kastını edib, oradan ilk müsabiqədən keçib, böyük səhnəyə vəsiqə almalarını təşkil edirik.

Kiçik səhnədə il ərzində 3 müəllif, 3 tamaşa müəyyən edirik. Onlardan ən yaxşısı böyük səhnəyə vəsiqə alacaq. Sonra aktyorların məşğulluq məsələsidir və ondan da öncə nizam-intizamdır. Bu teatrın aktyoru əsas iş yerində çalışmalıdır.

Yeni bədii şura yaratdıq, 70 faizi nüfuzlu şəxslərdir. Yeni repertuarda bu il üçün 3 tamaşa müəyyən etmişik. Gələn il üçün 7 yeni tamaşa nəzərdə tutulub. Repertuardakı köhnəlməş tamaşalara yeni yanaşma olacaq.

– **Tamamilə repertuardan çıxarılan tamaşa da olacaqmı?**

– Mən tamaşa çıxartmıram, onun yaşama ömrü var. Yaşaya bilməsə, öz-özünə çıxır repertuardan. Bu mövsüm üçün 3 yeni tamaşanın biri Anarın “Dantenin yubileyi”dir, Ərşad Ələkbərov hazırlayır. O biri Tofiq Kazımovun yubileyinə həsr edilən Xəlil Qurbanovun “Sənsiz”idir. Nihad Qulamazadə hazırlayır. O maraqlı rejissordur, 4.4 Teatr festivalında əsas mükafatı qazanıb. Yeni yanaşma olacaq. 3-cü tamaşa Çingiz Aytmatovun “Əsrə bərabər gün” əsərinin tamaşasıdır. Onu mən hazırlayacağam, ssenarini də özüm işlədim.

– **Yeni dramaturgiyaya da böyük ehtiyac varmı?**

– Bu məsələyə bir nəfərin zövqü ilə yanaşmaq düzgün deyil. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Mədəniyyət Nazirliyi Zəfər mövzusunda müsabiqə elan etdi. 70-dən artıq pyes oxudu, 2-si xoşuma gəldi. Birini gələn ilin repertuarına salacağıq, çox gənc müəllifin əsəridir.

– **Baş teatr ölkə sərhədlərini necə aşır? Bu sahədə hansı yeniliklər var?**

– Teatr festivallara gedirdi. Nə qazanıb, qazanmaması isə bəzən siyasi məsələ olurdu. Bizə münasibət bu sahədə də özünü göstərirdi. İndi qalib ölkəyik, vəziyyət dəyişib. Hara gətsek, artıq alqışlayacaq, yer verəcəklər. Gələn il Sankt-Peterburqa Aleksandriy-ski teatrına gedəcəyik, onlar da bizim teatrda tamaşalar göstərəcəklər. Mübadilə formasında. Hələ ki, planda budur, qalanını gələcək göstərəcək. Kiçik ciğirlərin işləməsi böyük yollara aparır.

– **Çətin işləri sevirsiniz, həmişə də uğurlu alınır. İnənin qı, açdığınız yeni ciğir sizi böyük yollara qovuşduracaq.**

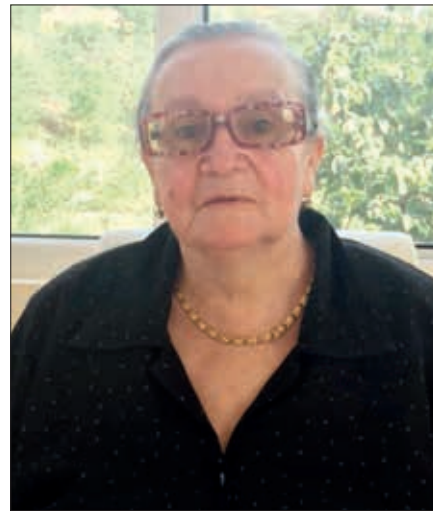
– Sağ olun, oktyabr, noyabr, dekabr aylarında premyeralarımız var, tamaşaçılar bizi izləsinlər. Məramımız bu teatri ana teatr statusunda mayak olaraq görməkdir.

Ramile QURBANLI
XQ

Təqvim yada salır

İnsanlara təbiət şəfası bəxş edən təbib

Kurortoloq-alim, Əməkdar həkim Sevda xanım Nəsrullayevadan yazmağa başlayanda xatırladım ki, hansısa müdrikin gözəl bir deyəmi var: “Mötəbərlik göydən düşmür – onu hər nəsil zərrə-zərrə qazanır. Sonra ocağın bütün övladları bölüşür bu mənəvi neməti”.



Sevda xanımın atası Nəsrulla Nəsrullayev Bakıda bir sıra məsul vəzifədə çalışıb, Bakı Şəhər Partiya Komitəsinin I katibi, rəhbər naziri, yüngül sənaye naziri olub. Anası Şeyda xanım ADU-nun (indiki BDU) xarici dillər kafedrasında alman dili müəllimi olub. Onların cəmiyyət arasında qazandığı hörmət-izzətə övladları öz payını əlavə edib.

Sevda orta məktəbi qızıl medalla bitirərək Tibb İnstitutuna qəbul edilib. Tələbə yoldaşları kimi, Sudeyf İmam-verdiyev isə diqqətini daha artıq cəlib və bu, sonradan tale ortaqlığına çevrilib. Bu gün dünya şöhrətli uroloq-alim, Əməkdar elm xadimi olan Sudeyf müəllim o dövrü belə xatırlayır:

– Sevda institutda bilikli, yüksək əlaqəli, ləyaqətli, ictimaiyyətçi tələbə kimi seçilirdi. Tale elə gətirdi ki, təyinatını mənim işlədiyim Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutuna verdilər. Ayrı-ayrı kafedralarda çalışsaq da, ictimai işlərdə fəallığımız bizi tez-tez görüşdürürdü. Getdikcə bir-birimizi daha yaxından tanıdıq. Ailə həyatı qurduq. Elə ilk günlərdən mötəbər bir azərbaycanlı ailəsi ilə qohum olduğumu dərk etdim. Təəsüf ki, atası Nəsrulla müəllim dünyadan tez köçdü, cəmi 58 il yaşadı. Sevda xanım valideynlərinin ən gözəl ailə ənənələrinin layiqli davamçısı oldu.

Əmək fəaliyyətinin ilk dövründə Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda professor S.Qusmanın rəhbərlik etdiyi kafedrada işləyən Sevda xanım Tibb İnstitutunda professor Tamerlan Əliyevin rəhbəri olduğu terapiya kafedrasına dəvət edilib. Qısa müddətdə orada da işgüzarlığı, bilik və bacarığı ilə seçilib, üzə çıxıb. Lakin onun da Tibb İnstitutunda işlədiyini bəhanə gətirərək Sudeyf müəllimin böyük çətinliklərdə açdığı urologiya kafedrasında işləməsinə maneələr törədiblər. Bunu görən Sevda xanım fədakarcasına ərizə yazıb və institutdan gedib.

Sevda xanım 1967–1972-ci illərdə klinik ordinatūra və aspirantura təhsili alıb, “Şəkərli diabeti olan xəstələrdə mədənin motor və sekretor funksiyası” mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edib. 1977-ci ildə Elmi-Tədqiqat Tibbi Bərpa İnstitutunda baş elmi işçi kimi fəaliyyətə başlayıb. Burada da savadı və işgüzarlığı diqqətdən yayınmayıb, ictimai təşkilat rəhbəri olub. 1983-cü ildə isə onu institutun direktoru təyin ediblər. 56 illik əmək fəaliyyətinin 46 ili bu tibb ocağı ilə bağlıdır.

Sevda Nəsrullayevanın instituta rəhbərlik etdiyi illərdə bu elmi-tədqiqat və müalicə müəssisəsinin Azərbaycan səhiyyəsinə nüfuzu yüksəlib, keçmiş İttifaqda da tanınıb. İnstitutda əsl demokratik mühit yaranıb, inzibətçiliğa

son qoyulub. Çin təbabətindən istifadə üçün mütəxəssislər dəvət olunub. Bu xanım daim mənəvi ucalığı ilə ətrafındakılara səliqə aşılayıb. 1993-cü ildə öz ərizəsinə əsasən, direktorluqdan azad edilib. Elmi işlər üzrə direktor müavini-dir. Çoxları onu özünə mənəvi ana sayır.

Sevda xanım Nəsrullayevanın institutdakı fəaliyyətinin əsas istiqamətini Azərbaycanın geniş kurort ehtiyatlarının səmərəli mənimsənilməsi, fiziki amillərin təsir mexanizmlərinin müxtəlif istiqamətlərinin öyrənilməsi təşkil edib. Təbii vasitələrin (Naftalan nefti, müalicəvi palçıq və mineral sular) müalicəyə tətbiq edilməsini elmi cəhətdən əsaslandıraraq və yeni fizioterapiya üsullarını işləyib hazırlayıb. Müasir metodika və texnologiyaların tətbiqinə, yeni müayinə və müalicə kabinetlərinin açılmasına nail olub. 70-dən çox elmi məqalə və tezisin, ixtira və səmərələşdirici təklifin, 5 metodik tövsiyənin müəllifidir. Bir neçə namizədlik dissertasiyasının müdafiəsində elmi rəhbər olub. Əməyi yüksək qiymətləndirilib. “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilib, Əməkdar həkim adını alıb.

Ömrünü təbabət elminin inkişafına həsr etmiş Sevda xanımın ailə missiyası da məhsuldar və şərəflidir. Həyat yoldaşı, dünya şöhrətli uroloq-cərrah, akademik, Əməkdar elm xadimi Sudeyf İmamverdiyevin uğurlarında onun da payı var. Oğlu Cavidin incəsənət aləmində, qızı Sevincin nevrologiya sahəsindəki nailiyyətləri də analıq qayğısından güc alıb. Nəvələri Murad, Şeyda, Bulat da ailə ənənəsi çevrəsində tərbiyələniliblər. Murad dünyanın ən məşhur elm ocaqlarından olan Mançestr Universitetini bitirib, Paşa Sığorta ASC-də məsul vəzifə tutur. Şeyda ADA Universitetini bitirdikdən sonra magistr təhsilini Londonda alıb. Amerika–Azərbaycan Ticarət Palatasında baş mütəxəssisdur. Bir çox ölkələrdən təhsillə bağlı təkliflər alan Bulat İmamverdiyev babasının məsləhəti ilə Belçika seçib.

Bəli, vəfalı ürək dostu Sudeyf müəllimlə birlikdə ömrünün müdriklik çağını yaşayan Sevda xanım bu gün də ətrafına işıq saçır, insanlara şəfa bəxş edir.

Sevda ƏLİBƏYLİ

“Qorqud Ata”nın zirvə görüşü



Xəbər verdikimiz kimi, paytaxtımızda III “Qorqud Ata” Türk Dünyası Film Festivalı keçirilir. Sənət bayramı çərçivəsində dünən “Baku Marriott Hotel Boulevard”da türk respublikaları və qurumlarından nümayəndələr iştirakı ilə zirvə görüşü təşkil olunub.

Toplantıda TÜRKSOY-un baş katibi Sultən Raev, qurumun nümayəndələri, Azərbaycan, Türkiyə, Özbəkistan, Qırğızistan, Türkmənistan və Qazaxıstandan müvafiq nazirliklərin rəsmiləri, kinematografiya sahəsi ilə bağlı aidiyyət qurumlarının məsul şəxsləri, tanınmış kino xadimləri iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət nazirinin müaviri Orxan Fikrətoğlu qonaqları salamlayaraq, qeyd edib ki, Türk dünyasının birləşməsi artıq regionda, o cümlədən, beynəlxalq müstəvidə qədim bir mədəniyyətin

yenidən dünya gündəməsinə gətirilməsidir: “Şübhəsiz ki, mədəniyyət bu inteqrasiyanın əsas amillərindən biridir. Mədəniyyətin ən mühüm qollarından biri olan kinematografiya vasitəsilə bu missiyanın yerinə yetirilməsi, düşüncəmizə ki, heç kəsə şübhə doğmur. Mədəniyyət Nazirliyi olaraq həm dövlət-özel münasibətlərinin formalaşmasına önəm veririk, həm də türk xalqları, ümumiyyətlə isə dünya kinematografiya məktəbləri ilə inteqrasiyaya çalışırıq. Son zamanlar bizim yaratdığımız və bir sıra ölkələrlə birgə çəkdiyimiz

filmlər artıq ekranlardadır. Bu gün biz Azərbaycan, Türkiyə, Özbəkistan, Qırğızistan və digər ölkələrin prodüser şirkətlərinin təqdim etdiyi layihələri nəzərdən keçirəcəyik. Bu platformanın yaranması Türk dünyasının kinematografiyası sahəsində inteqrasiyasına xidmət edəcək”.

Daha sonra “113 gün”, “Proyek 2602”, “Sən haralısan, durna?”, “Mərmər soyuğu”, “Himayədar”, “30 mövsüm səfərdə”, “Hadırt, sən azadsan”, “Nobel qardaşları”, “Qoçu”, “Mavi quş”, “Miras”, “Heyelan” (“Sürüşmə”), “İnsan”, “Sofiya”, “Xəyal quşu”, “Gülmira” və digər filmlərin təqdimatı olub.

Festival komitəsinin sədri İhsan Kabil III “Qorqud Ata” Türk Dünyası Film Festivalının əhəmiyyətindən bəhs edib. “TRT Sinema”nın rəhbəri Faruk Güven qurumun iş prinsipi haqqında məlumat verib. Türkiyə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Kino idarəsinin müdiri Erkin Yılmaz türk kinosunun inkişafı barədə fikirlərini söyləyib. Türkiyəli tanınmış aktyor Serdar Gökhan çıxışında tədbirdə iştirakından məmnunluğunu ifadə edib.

Qeyd edək ki, tədbirin məqsədi türk xalqlarının ortaq dəyərlərini, mədəniyyətini kinoda əks etdirmək, müstəqil türk respublikaları, digər türk muxtar respublikaları ilə birlikdə müştəq film istehsalının inkişafına təkan verməkdir.

R. QURBANLI
XQ



Türk dünyasının kino xadimləri Şuşada

III “Qorqud Ata” Türk Dünyası Film Festivalının münisflər heyətinin üzvləri, iştirakçıları və digər qonaqlar “Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı” Şuşa şəhərinə səfər ediblər.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəliyinin əməkdaşı qonaqlara şəhərin tarixi, işğal dövründəki vəziyyəti və burada həyata keçirilən yenidənqurma işləri barədə məlumat verib. Bildirib ki, 30 ilə yaxın işğal dövründə Şuşa şəhərindəki tarixi binalar, məscidlər, abidələr erməni vandalizminə məruz qalıb. Şuşa işğaldan azad edildikdən sonra burada Azərbaycan dövləti tərəfindən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işlərinə başlanılıb. Şəhərdə sosial infrastrukturun qurulması ilə yanaşı, əsl tarixi simasının, tarix və mədəniyyət abidələrinin bərpası həyata keçirilir.

Qala-şəhərimiz qonaqlarda unudulmaz təəssürat yaradıb. Onlar Azərbaycan mədəniyyətinə, ədəbiyyat elminə görkəmli şəxsiyyət bəxş etmiş Şuşanın tarixi məkanları və əsrarəngiz təbiəti ilə tanış olublar. Kino xadimləri şəhərdəki “Güllələnmiş heykəllər” meydanını, Xurşidbanu Nəvəvanın ermənilər tərəfindən vuran qoyulmuş evini, “Xan qızı” bulğını, Seyidli məscidini (XVIII əsr) və Molla Pənah Vəqifin məqbərəsinə ziyarət edib, Şuşa qalasının divarları önündə və Cıdır düzündə şəkillər çəkirdilər.

XQ

BEYNƏLXALQ HƏYAT

HƏMAS – İsrail qarşıdurması: zorakılıqlar davam edir

Bu günlər HƏMAS ilə İsrail arasında son onillərin ən ağır və amansız silahlı qarşıdurması baş verir. Fələstin yaraqlılarının qurudan, havadan və dənizdən minlərlə raket zərbələri ilə qəfil hücumu başladıqları oktyabrın 7-dən ötən dörd gün ərzində İsraildə ölənlərin sayı 900-ə çatıb.



Nüfuzlu "Haaretz" nəşri yazıb ki, İsrail ordusu HƏMAS-ın kütləvi hücumu ilə başlayan müharibədə indiyə qədər 123 hərbi itirib. Yaralıların sayı 2616 nəfərə çatıb. Məlumatla görə, hazırda HƏMAS-ın əlində hərbi və müliki israililərdən ibarət 100-dən çox girov var.

İsrailli jurnalistlər qeyd edirlər ki, HƏMAS-ın gözənlilməz hücumu ilk saatlar və günlər ərzində İsrail əhalisi arasında dəhşətli qorxu və şok effekti yaratsa da, cəmiyyət artıq dövlətin ətrafında konsolidə olunur və ölkə ictimaiyyəti, bütövlükdə, güclü həmrəylik nümayiş etdirir.

İsrail sakinləri hazırda qəfil hücum zamanı ağılaşmaz zorakılıqlar törədən HƏMAS yaraqlılarının layiqli cəzalandırılmasını tələb edirlər. İsrail hökuməti və hərbiçiləri də bunun fərqindədirlər. Bu məqsədlə HƏMAS-a qarşı antiterror tədbirləri genişləndirilir.

Son məlumatlara görə, İsrail ordusunun (ÇAXAL) "Dəmir qılınclar" əməliyyatına başlamasından bəri İsrail ərazisində məhv edilən HƏMAS silahlılarının sayı 1500-ə çatıb. Bu barədə "Sky News" telekanalı İsrail ordusunun rəsmisinə istinadla məlumat yayıb.

İsrail rəsmiləri oktyabrın 9-u gündən sonra iki gün öncə HƏMAS hücumuna məruz qalan şəhərlərə nəzarəti bərpa etdiklərini bildiriblər. BBC müxbiri hadisə yerindən yazır ki, İsraildə ərazisində daim gərginlik yaşayan HƏMAS Qəzza zolağına nəzarət edən fələstinli radikal silahlı qrupdur. Qrupun rəhbərliyi İsrailli məhv etməyə and

çıxıb və 2007-ci ildə Qəzzada hakimiyyəti ələ keçirdikdən sonra İsrailə bir neçə dəfə müharibə aparıb.

Bütövlükdə, HƏMAS İsrail, ABŞ, Avropa İttifaqı və Böyük Britaniya, eləcə də digər dövlətlər tərəfindən terror qruplaşması kimi tanınır. Məlumat üçün bildirək ki, Qəzza zolağı İsrail, Misir və Aralıq dənizi arasında uzunluğu 41 kilometr və eni təxminən 10 kilometr olan kiçik ərazidir. Dünyada ən yüksək əhali sıxlığına malik yerlərdən biridir. Belə ki, burada 2,3 milyon insanın yaşadığı bildirilir. Sakinlərin maddi durumu bərbad gündüzdür. İşsizlik baş alıb gedir. BMT-nin məlumatına görə, Qəzza əhalisinin, təxminən, 80 faizi beynəlxalq yardım hesabına dolanır. Xatırladaq ki, son hadisəyə qədər İsrail Qəzzanın pulsuz elektrik enerjisi ilə təmin edirdi.

İsrail hərbiçiləri son illər Qəzzaya, eləcə də onun sahilləri üzərindəki hava məkanına nəzarət edir və sərhəd keçid məntəqələrindən kimin və hansı malların daxil olub-olmamasına məhdudiyyət qoyur. Eyni zamanda, Misir də Qəzza ilə sərhəddən kimin girib-çixmasını nəzarət edir.

HƏMAS-ın İsrailə hücumundan sonra Qəzzada vəziyyət kəskin pisləşib. İsrail Müdafiə Qüvvələrinin sözsühdə Daniel Haqari Qəzza zolağı ilə sərhəddəki bütün yaşayış məntəqələrinə nəzarətin bərpa olunduğunu bəyan edib. Onun sözlərinə görə, son bir neçə saat ərzində qoşunlarla HƏMAS yaraqlıları arasında toqquşmaların sayı əvvəlki günlərə nisbətən az olub. D.Haqari onu da qeyd edib ki, artıq

heç bir yerdə silahlı toqquşmalar getməsə də, yaraqlıların hələ də İsrail ərazisində olmaları istisna edilmir. İsrail Müdafiə Qüvvələri, həmçinin Fələstinin hava qüvvələrinin sərhəd yaxınlığında yerləşən Qvaram kibbutzuna (İsraildə kollektiv icma növü) yaraqlıların növbəti sızma ehtimalı barədə xəbərdarlıq edib.

Dünən sutka ərzində İsrail Müdafiə Qüvvələri HƏMAS-ın Qəzza zolağındakı hədəflərinə zərbələr endirməyə davam etdiyini bildirib. Xüsusilə, oktyabrın 10-u axşam saatlarına olan məlumatlara əsasən, silah anbarı və HƏMAS liderlərinin istifadə etdiyi tunel girişinə zərbələr endirilib.

Bundan əlavə, "İslami cihad" terror təşkilatının Zeytun rayonundakı məsciddə yerləşən əməliyyat qərarəhə və HƏMAS terror təşkilatının Xan Yunisdəki qərarəhə da hücumu məruz qalıb. O cümlədən, HƏMAS yaraqlılarının Qəzza zolağından İsrail ərazisinə keçməyə cəhd edən avtomobilinə də havadan zərbə endirdiyi bildirilir.

İsrail Hərbi Hava Qüvvələrinin vurduğu hədəflər arasında bir neçə komanda məntəqəsi, HƏMAS yaraqlılarının yerləşdiyi bina, Hərbi Dəniz Komandanlığı, Mərkəzi və digər obyektlər var. Zərbələrə cavab olaraq HƏMAS yaraqlıları İsrailin bombardmanları nəticəsində əsir düşmüş məhbusların həlak olduğunu iddia ediblər.

HƏMAS–İsrail müharibəsi başlandıqdan xarici vətəndaşlar arasında ölən və yaralananların sayının artdığı belli olub. Dünən daha iki Fransa vətəndaşının cəsədləri tapılıb. ABŞ Dövlət Departamenti qarşıdurma zamanı ölənlər arasında 9 amerikalının olduğunu, digər ABŞ vətəndaşlarından isə heç bir xəbər alınmadığını bildirib.

Bu günlərdə diplomatların da işləri başlarından asır. İsrail rəsmiləri mütəmadi olaraq dünyanın güc mərkəzlərinin təmsilçiləri ilə əlaqə saxlayırlar. Dünən ABŞ dövlət katibi Antoni Blinken telefonla İsrailin xarici işlər naziri Eli Koenlə danışdı. Bu barədə ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller məlumat yayıb.

Xəbərdə qeyd olunur ki, diplomatlar ABŞ-ın İsrailə dəstəyini müzakirə ediblər. A.Blinken bütün girovların dərhal azad edilməsi üçün Vaşinqtonun səylərini davam etdirəcəyini söyləyib.

Bu günlərdə ölkə mətbuatında Azərbaycanın təcavüzə məruz qalmış İsrail xalqı ilə həmrəylik nümayiş etdirdiyi barədə xəbərlər dərc olunur. İsrail vətəndaşları çətin gündə əsl dost köməyinə görə minnətdarlıq edirlər.

Məsaim ABDULLAYEV
XQ

Çimərlikdə oynanılan voleybol son vaxtlar ölkəmizdə inkişaf edən idman növlərindən biri kimi diqqət mərkəzindədir. Təsədüfi deyil ki, bugünlərdə çimərlik voleybolu tarixində ilk dəfə keçirilən Avropa kubokunda (Beach Volley European Cup) çıxış edən Azərbaycanın kişilərdən ibarət "Murov Az Terminal" yığması çempion adına layiq görüldü. Türkiyədə keçirilən bu nüfuzlu yarışda qazananlar parlaq nəticə, həm Azərbaycan voleybolu, həm də idman ictimaiyyəti üçün çox böyük uğur hesab olunur.

“Murov Az Terminal” Avropa çempionudur

Çimərlik voleybolçularımız əla oyunla qalib oldular



yüksək səviyyədə keçdi. Təşkilatçılığı da xüsusi vurğulamaq istəyirəm. Komandaların öz potensiallarını göstərmələri üçün hər bir şərait yaradılmışdı".

Baş məşqçi komandanı qarşıda təlim-məşq toplanışı gözlədiyini bildirib: "Gələn il gənclər arasında Avropa çempionatı keçiriləcək. Ondan əvvəl isə Şərqi Avropa Zonal Assosiasiyasının (EEVZA) turnirində iştirak edəcəyik. Böyüklərdən ibarət komandamız MDB oyunları da daxil olmaqla, bir sıra yarışlarda mübarizə aparacaq".

İqor Olefir Azərbaycan çempionatının və kubok yarışlarının da planlaşdırıldığını bildirib.

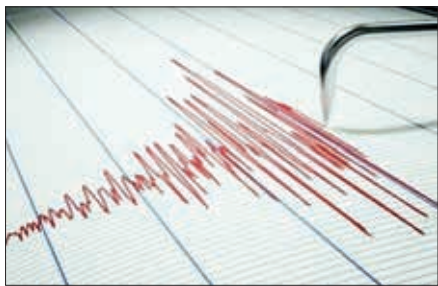
gələcək nailiyyətlərimiz üçün əsas yarıdır".

Qeyd edək ki, Avropa kuboku yarışında ölkəmizi təmsil edən "Murov Az Terminal" komandası final matçında Türkiyənin "TVF Spor Lisesi SK Ankara" klubu ilə üz-üzə gəlib. Komandalar arasında keçirilən iki oyundan birində ev sahibləri, ikincisində isə təmsilçimiz qələbə qazanıb. Kubokun qalibi isə qızıl setdə müəyyənləşib. Belə ki, 15:10 hesabla rəqibi üstələyən "Murov Az Terminal" Avropa kubokunun sahibi olub.

Q.LEYLA
XQ

9 ayda Azərbaycanda 3 ballıq 62 zəlzələ qeydə alınıb

AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin (RSXM) Zəlzələlərin tədqiqatı bürosu bu ilin doqquz ayı ərzində 8068 yeraltı təkan qeydə alıb. Bunlardan 3595-i Azərbaycan ərazisinin payına düşüb.



Bu barədə XQ-yə RSXM-nin Elektron xidmətlər şöbəsinə məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, 2023-cü ilin 9 ayında Azərbaycan ərazisində maqnituda- sı 3-dən böyük olan 62 zəlzələ qeydə

alınıb. Ölkəmizdə və ona bitişik ərazilərdə, ümumilikdə, 28 hissə olunan yeraltı təkan olub. Onlardan 13-ü respublikamızın, 15-i isə qonşu ölkələrin ərazilərində baş verib. Azərbaycan ərazisində yüksək maqnitudalı zəlzələ iyulun 4-də (ml-5.6) Xəzər dənizində qeydə alınıb.

Bu ilin ötən ayları ərzində qonşu ölkələrdə – Türkiyə, Gürcüstan–Ermənistan sərhəddi, İran ərazisində seysmik aktivlik artıb.

Qonşu ölkələrin ərazilərində baş vermiş zəlzələlər maqnitudasından və məsafədən asılı olaraq Azərbaycan ərazisində də 5-3 bala qədər hissə olunub.

L.QURBANOVA
XQ

“Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 sayılı bərpa, tikinti və idarəetmə xidməti” Publik Hüquqi Şəxsi

Zəngilan şəhərində yerləşən yaşayış məhəlləsinin tikintisi işlərinin satın alınması üçün

AÇIQ TENDER ELAN EDİR

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər aşağıdakı məbləğdə iştirak haqqını göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Maqomayev küçəsi 56 nömrəli ünvanda yerləşən "Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 sayılı Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti"nin satınalma şöbəsinə əldə edə bilərlər.

Əlaqələndirici şəxs-satınalmalar şöbəsinin baş məsləhətçisi- Zaur İbrahimov.
E-mail: zaur.ibrahimov@shzbtli.gov.az
Tel: + 9945 12078998.

Tenderdə iştirak haqqı 1500,00 (bir min beş yüz manat) manatdır.

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır. Təşkilat - "Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 sayılı Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti" Publik Hüquqi Şəxsi

VÖEN- 5200287501
Bank-"KAPİTAL BANK" ASC-nin 28 may filialı
Kod- 200123
VÖEN- 9900003611
M/h- AZ37NABZ01350100000000001944
H/h- AZ31AIB380300D9447648156112
S.W.I.F.T. - AIBAZZXX

İddiaçıların tenderdə iştirak üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

-tenderdə iştirak etmək üçün ərizə;

-iştirak haqqının ödənilməsinə təsdiq edən bank sənədi;

-tender təklifi (zərflərin açıldığı tarixdən sonra ən azı 45 bank günü ərzində qüvvədə olmalıdır);

-tender təklifi dayırının 1 faizi həcmində bank təminatı (təminatın qüvvədə olma müddəti tender təklifinin qüvvədə olma müddətindən 30 bank günü çox olmalıdır);

-tender iştirakçısının tam adı, nizamnaməsi (hüquqi şəxslər üçün) və qeydiyyatdan keçdiyi rəkvizitləri;

-malgöndərənin (podratçının) işin icrası üçün müqavilə imzalayacağı subpodratçı barədə konkret subpodratçının adı göstərilməklə məlumatlar (əlavə №19);

-malgöndərənin (podratçının) son bir ildəki (əgər daha az müddət fəaliyyət göstərsə, bütün fəaliyyəti dövründəki) maliyyə vəziyyəti barədə

bank tərəfindən verilmiş arayış; (tender elanından sonrakı tarixdə alınmış sənəd təqdim edilməlidir);

• Azərbaycan Respublikasında vergilərə və digər icbari ödənişlərə aid yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddət nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməməsi hallarının mövcud olmaması barədə arayış; (tender elanından sonrakı tarixdə alınmış sənəd təqdim edilməlidir);

-iddiaçının satınalma müqaviləsini bağlamaq səlahiyyətinin olması (şəxsin səlahiyyətli olması barədə əmr təqdim edilməlidir);

-öz əmlakından sərbəst və məhdudiyyatsız istifadə etmək imkanı, habelə ödəmə qabiliyyəti olması barədə arayış; (tender elanından sonrakı tarixdə alınmış sənəd təqdim edilməlidir);

-müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yönəlmis girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması barədə arayış; (tender elanından sonrakı tarixdə alınmış sənəd təqdim edilməlidir);

-satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özəlirin, habelə işlərini idarə edənlərin, qulluqçularının peşəkar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanmasına üçün ixtisas göstəricilərini yanlış göstərmələri ilə əlaqədar cinayətə görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasının məhkəmə qaydasında qadağan edilməməsi barədə arayış; (tender elanından sonrakı tarixdə alınmış sənəd təqdim edilməlidir);

-müvafiq sahəbikarlıq fəaliyyəti növünün yerinə təkmilləşməsi və ya müəyyən hərəkətlərin həyata keçirilməsi üçün müvafiq lisenziya və ya icazəyə malik olması və onun əsasında həyata keçirilməsinə icazə verilən işlərin siyahısı;

-malgöndərənin (podratçının) son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq edilmiş maliyyə hesabatının surəti (vergi orqanının rəsmi blankında və ya elektron sənədin notarial qaydada təsdiq olunmuş surəti təqdim edilməlidir);

-kənar audit tərəfindən tərtib olunmuş son bir ildəki audit hesabatları;

-baş podratçı kimi son yeddi il (2016-cı il yanvarın 1-dən 2022-ci il dekabrın 31-dək) ərzində ümumi məbləği 40 (qırx) milyon manatdan az olmayan, müraciət edəninin hissesi isə ən azı 20 (yirmi) milyon olan (müraciət edən müqaviləni birgə müəssisənin üzüvü kimi icra etmişdirsə) və oxşar işi əhatə edən (oxşarlıq: layihə və texniki spesifikasiyalarda təsvir edilən fiziki ölçüyə, mürəkkəbliyə, metodlara, texnologiyaya və digər xüsusiyyətlərə əsaslanmalıdır) ən azı 2 (iki) sifariş qənaətbəxş şəkildə icra etməsi haqqında məlumat və istisnalar icazə aktları təqdim edilməlidir;

-son yeddi il (2016-cı il yanvarın 1-dən 2022-ci il dekabrın 31-dək) ərzində tikinti- quraşdırma işləri üzrə ən azı 40 (qırx) milyon manat dövrüyə tələb olunan, həmçinin TMV-nin 1.6-ci bəndində tələb olunan digər tələblər.

Qeyd- tenderdə iştirak üçün iki və ya daha artıq tərəfdəş şirkətdən ibarət birgə müəssisə yaratdıqda, TMV-nin 1-ci və 2-ci bəndlərində tələb olunan sənədlər hər bir şirkət üçün ayrılıqda təqdim edilməlidir.

İddiaçıların tenderdə iştirak üçün yuxarıda göstərilən sənədləri (tender təklifi və bank təminatı istisna olmaqla) 1 noyabr 2023-cü il saat 16.00-a, tender təklifi və bank təminatını isə möhürlənmiş ikitə zərfdə 13 noyabr 2023-cü il saat 16.00-a qədər Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Maqomayev küçəsi 56 nömrəli ünvanda yerləşən "Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 sayılı Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti"nin satınalma şöbəsinə təqdim etməlidirlər. Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Tender iştirakçılarının təklifləri Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Maqomayev küçəsi 56 nömrəli ünvanda yerləşən "Şərqi Zəngəzur İqtisadi Rayonunda 1 sayılı Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti"ndə 14 noyabr 2023-cü il saat 16.00-da açılaçaqdır.

Tender iştirakçılarının səlahiyyətli nümayəndələri zərflərin açılışında iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

İdman xəbərləri

“Qarabağ” klubu filmdə

“Qarabağ” Futbol Klubu haqqında dörd hissədən ibarət filmin çəkilişləri başa çatıb.



Bu barədə Bakıda keçirilən III “Korkut Ata” Türk Dünyası Film Festivalının Zirvə görüşündə çıxış edən Bakı Media Mərkəzinin icraçı direktoru Orman Əliyev məlumat verib. Bildirilib ki, film “30 mövsüm səfərdə” adlanır.

Qeyd edək ki, filmin ssenari müəllifi İsmayıl Səfərali, rejissoru Fuad Quliyevdir.

Xəyal adasında Zəfər turniri



Xəyal adasında (Dreamland) golf üzrə Zəfər Turniri keçirilib.

Gənclər və İdman Nazirliyi və Azərbaycan Qolf Federasiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən yarışın A kateqoriyasında ən yüksək nəticəni Rəcəb Tural göstərib. Villiam Blankard gümüş, Elman Rzayev bürünc medala sahib olublar.

Regina Bədəlbəyova, Villi Qarden, Kallum Stüart isə B kateqoriyasında ilk üç pillədə qərarlaşıblar.

Parataekvondoçumuz qızıl medal qazanıb

Azərbaycan təmsilçisi Əbülfəz Abuzərli parataekvondo üzrə keçirilən Qran-Pride uğurla çıxış edib.



Milli komandanın üzvü 80 kiloqram çəki dərəcəsinə K 44 kateqoriyasında bütün rəqiblərini məğlub edərək qızıl medal qazanıb.

Yarış Çinin Tayyuan şəhərində keçirilib.

Leyla SABİRQIZI
XQ

Sosial şəbəkələrdən seçmələr

İnsan qəlbi bir asimandır

Düənən Aynur Familqızı adlı bir ziyalı xanım özünün “Facebook” səhifəsində təbii gözəlliklərlə mənəvi dəyərlər arasında müqayisələr edərək maraqlı bir paylaşım edib. Orada yazılır:



“Dünyanın ən gözəl mənzərəsi hansıdır? Çoxlarına görə bu, sonsuz, tərtəmiz, füsunkar səmadır. Bəziləri səmada ənginliklərin qovuşduğu nöqtədə günəşin qurub etdiyi məqamdan zövq alırlar.

Əslində, çox yanılırsınız! Səmadan da qat-qat gözəl bir mənzərə var, bu, insan qəlbinin dərinliyi, saflığı, təmizliyi. Bu dərinliyə baş vurmaq üçün əlaqə dəyərlərə üstünlük verməlisən. Necə dəyərlər:

*Sözü süz, sonra söylə,
Üzə söylə qeybat olmasın.*

*Elə söylə ki, xoş gəlsin sənə,
Həm ağyara.
İşara ilə söylə, rəmlə söylə,
Ancaq səddini çək sonra söylə...*

Sufilərin həyat düsturunu xatırlatmaq yerinə düşər: “Az ye, az danış, az yat!”. Qənaət hikmətin başlanğıcı, insanlığın mayası, şərdən qurtulmağın və ucalmağın səbəbi, Haqq yoluna varmağın özüdür.”

Bu paylaşımın məgzi budur ki, təbiət nə qədər füsunkar olsa, insan qəlbinin saflığı və xeyirxahlığı hər şeyin fəvqındadır.

Maraq dünyamız

3 milyon dollarlıq çaydan

Hindistanın məşhur “Chitra Collection” şirkətinin məhsulu olan “Egoist” adlı çaynıq dünyanın ən bahalı mətbəx əşyası hesab olunur. 3 milyon dollar qiyməti olan bu çaynıq qiymətli daşlarla – 1658 brilyant və 386 yaqutla bəzədilib. Dəstəyi isə mamont sümiyündən hazırlanıb.



2016-cı ildə “Ginnesin rekordlar kitabı”na düşüb. Hazırlanmasına isə nə az, nə çox, 1730 saat sərf olunub.

Ən diqqətçəkən məqam isə mərkəzdəki altı karatlı yaqut və qapağın üzərində olan 20 karat-

lıq daşıdır.

Çaynıq yalnız bir dəfə çay dəmləmək üçün nəzərdə tutulub və buna görə də “egoist” adlanır.

F. SALMANLI
XQ

Kosmos



Günəş qasırğası köçəri quşları ləngidir

Kosmosda baş verən qasırğalar köçəri quşların miqrasiyasının 17 faiz azalmasına səbəb olub.

Amerikanın Miçiçan Universitetinin alimləri günəşdə müşahidə olunan maqnit qasırğalarının köçəri quşların miqrasiyasına təsirini öyrəniblər. Elmi araşdırmanın nəticələri “Proceedings of the National Academy of Sciences” (PNAS) elmi jurnalında dərc olunub.

Alimlərin gəldiyi qənaətə görə, quşlar, eləcə də digər heyvanlar uzaq məsafələrə mövsümi səyahətlərə çıxarkən Yerin maqnit sahəsinə görə hərəkət edirlər. İntəhası, Günəşdəki partlayışlar və digər enerji tullantıları səbəbindən

planetin maqnit sahəsinə baş verən müntəzəm pozuntular “bioloji naviqasiyanın” etibarlılığına mənfi təsir göstərir.

Tədqiqatçıların Yerin maqnitofe-rində dəyişiklikləri fiksə edən 37 me-teoradiolokasiya stansiyasının və yerüstü maqnitomerlərin məlumatlarının analizindən sonra yekun rəyi budur ki, Günəşdə maqnit qasırğaları daha çox köçəri quşların yerdəyişməsinə mənfi təsir göstərir.

SEVDA
XQ

Sağlamlıq guşəsi

Bəkməzə limon sıx – öskürəyi yıx!

Bəkməz min illərdir ki, dərman kimi də istifadə edilir. Çox xəstəliklərdə şəfa olan, antibiotik qədər təsirli bəkməzə limon sıxıldıqda faydası daha da artır. Alternativ tibbdə bəkməzə limon qarışımının xüsusi yeri var.

Bu qarışım öskürəyə son qoyur, boğazda ağrı, qaşınma və iltihabın qarşısını alır, orqanizmi qrip, soyuqdəymə kimi xəstəliklərdən qoruyur, bədəndəki virusları zərərsizləşdirir, toksinlərdən təmizləyir. Bundan başqa, qarışımın tərkibindəki dəmir sayəsində anemiyanın səviyyəsi azalır, sinir sistemindeki hüceyrələr yenilənir, enerji artır, yuxusuzluq aradan qalxır, uzun müddət toxluq hissi verdiyinə görə, arıqlamağa da kömək edir.

Yarım stəkan suya 3 xörək qaşığı bəkməz və yarım ədəd limonun suyu əlavə edilib qarışdırılır. Qarışım həftədə 6 gün şəhər acqarına içilir və bir



gün ara verilir. Bəkməz və limon qarışımı orqanizmdə qan əmələ gətirən təsir yaradır. Vitaminlər, mineralar və antioksidanlar baxımından da bədənə fayda verir, həmçinin bədəni detoksifikasiya etməyə kömək edir.

Hər rəng kartofun öz faydası...

Hər gün istifadə etdiyimiz kartofun heç də hamısı faydalı deyilmiş. Ağ, açıq rəng kartof daha zərərlidir, ən yaxşısı isə bənövşəyi çalarlı kartofdur. Kartofun rənginin bir əhəmiyyəti varmı?



Tibb elmləri üzrə fəlsəfə doktoru Vitaliy Napolov faydalı kartof növünü açıqlayıb. Deyib ki, kartofun rəngi onun növ göstəricisidir, məhsulun keyfiyyətinə təsir etmir.

Ən çox içi ağ kartofun istifadə edildiyini bildiren həkim sarı və ekzotik

növ olan qırmızı kartofun olduğunu da qeyd edib.

Ağ kartofda nişasta, sarıda A vitaminini – karotin çoxdur. Qırmızı sortda antosiyanlar var. Hesab edilir ki, antosiyanlar immuniteti möhkəmlədir, onkoloji xəstəliklərə qarşıdır. Amma mədə-bağırsaq xəstəlikləri, allergiyası olanlar, böyrək və qaraciyər xəstələri qırmızı kartofla ehtiyatlı olmalıdır. Pürə üçün ağ kartof, qızartmaq üçün sarı kartof daha yaxşıdır. Alanda iri – çəkisi minimum 80 qram olan kartof almaq yaxşıdır. Yaşıl çalın və ləkəli kartof solanın adlı toksinlə zəngindir, zərərlidir.

Z.HÜSEYNLI
XQ

HAVA

Bakıda yağmursuz keçəcək, bölgələrdə leysan yağacaq

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin məlumatına əsasən, oktyabrın 11-də Bakıda və Abşeron yarımadasında dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı gözlənilir.

Bəzi yerlərdə az yağış yağacağı ehtimalı var. Gündüz yağışda fasilə olacaq. Şimal-şərq küləyi əsəcək, gündüz aralıq güclənən şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Gecə 12-15°, gündüz 16-20° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 762 mm

civə sütunundan 768 mm civə sütununa yüksələcək, nisbi rütubət 65-75 faiz olacaq. Azərbaycanın rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayırı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dağlıq ərazilərdə



qar yağacağı ehtimalı var. Qərb küləyi ayırı-ayrı yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 10-15°, gündüz 18-23° isti, dağlarda

gecə 1° şaxtadan 4°-dək isti, gündüz 5-10° isti olacaq.

Q. QASIMOV
XQ

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik Kamal Abdulla və universitetin kollektivi Bəhrəm Osmano-va anası

KÜBRA XANIMIN

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi prokuroru Aqil Axundov və prokurorluğun kollektivi Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfiliyə əzizi

NATİQ ƏLİYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğunun rəhbərliyi və kollektivi Hərbi Prokurorluğunun səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfiliyə əzizi

FƏRHAD MƏHƏRRƏMOVUN

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir, mərhumun ailəsinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Hərbi Prokurorluğunun rəhbərliyi və kollektivi Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfiliyə əzizi

NATİQ ƏLİYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN
AMAŞOV

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xalqgazeti@gmail.com
info@xalqgazeti.az

+994(51) 280-16-44

“Xalq qəzeti”nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273



İNDEKS

0282

TİRAJ

4818

SİFARİŞ

2621

QIYMƏTİ

40 qəpik

Növbətçi redaktor

Tahir AYDINOĞLU

Çapa imzalanmışdır
00:00